

Bo så mig - bag facaden

Mødet med udviklingshæmmede Bo blev et vendepunkt for Peter

Vold og trusler skyld i flest arbejdsulykker

SIDE 4

Støjgener er et overset problem

SIDE 8

Vær nysgerrig på de langtidsfriske

SIDE 12

01/2019 · UGE 3

76. ÅRGANG

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Søren Lauridsen (chefredaktør)
Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Malene Dreyer, mad@sl.dk
Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Jakob Ravn Fjordbo, jrf@sl.dk**Layout**Andreas Rolsted Christensen
Grafisk Afdeling ApS

Læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på socialpaedagogen.sl.dk/fagblad**Adresse**Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
nyhedsrum@sl.dk
socialpaedagogen.sl.dk**Læserbreve og kronikker**Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til nyhedsrum@sl.dk**Annoncer**Annoncer sendes til sp@dmfnet.dk
Jobannoncer sendes til annoncer@sl.dk
Se annonceinformation på socialpaedagogen.sl.dk.**Kommende deadlines**

Deadline for læserbreve, stillingsannoncer og tekstsideannoncer til 02/2019, der udkommer i uge 6, er mandag den 14. januar..

Redaktionen af 01/2019 er afsluttet den 04.01.2018

AbonnementAbonnementspris 2019:
850,00 kr. inkl. moms**Oplag**45.0000 i perioden
1.7.17-30.6.18**Produktion**

KLS Pureprint A/S

Forsidefoto

Hanne Loop

Medlem af:

DANSKE MEDIER

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROLNo. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

KOMMENTAR

Børnene er verdens fremtid – uanset hvor på kloden de bor.
Derfor er det stadig i 2019 vigtigt at holde fast i det globale udsyn
og den internationale solidaritet

Verden kalder på solidaritet

Af Michael Madsen, forbundskasserer

FOTO: RICKY JOHN MOLLOY

2019 skriver vi nu. Et nyt år med endnu uskrevne kalenderblade giver anledning til nyt håb. I den bedste af alle verdener bliver 2019 et år med fred og tryghed for børn verden over. Men i virkelighedens verden er også det nye år præget af gamle konflikter, krig og fattigdom, som rammer børn og unge.

I Socialpædagogerne har vi en lang tradition for solidaritetsarbejde. Vi bidrager til at gøre en forskel for nogle af verdens allermost udsatte børn og unge. Og der er slet ingen tvivl om, at der også i 2019 er brug for solidaritet.

Netop nu pågår en voldsom konflikt i Nicaragua, hvor Socialpædagogerne igennem mange år har støttet International Børnesolidaritets arbejde med børn og unge. Siden foråret 2018 har et folkeligt oprør mod regeringen rejst sig i Nicaragua, og regimet har svaret brutalt tilbage med hundredevis af dræbte og sårede demonstranter til følge. Landet er i kaos, og betingelserne for solidaritetsarbejdet er svære, men ikke desto mindre vigtigere end nogensinde.

For børn i konfliktzoner har brug for et åndehul fra kaos, et holdepunkt i deres liv og et fællesskab, som bygger dem op til at kunne bevare håbet om en bedre fremtid. Derfor fortsætter International Børnesolidaritet aktiviteterne med børnene i Nicaragua så længe, det er muligt.

Også i Mellemøsten bidrager Socialpædagogerne til at gøre tilværelsen lidt mere tålelig for børn og unge. Senest gik Socialpædagogernes solidaritetsbevilling til Ungdommens Røde kors' arbejde i Palæstina. De palæstinensiske unge lever et isoleret liv i de besatte områder, hvor angst, traumatisk stress og mange andre psykosociale udfordringer fylder meget hos de unge. Bevillingen går til sommerlejr for børn og unge, som kan være med til at bryde de unge palæstinenseres isolation og give dem håb.

Socialpædagogerne kan naturligvis ikke redde hele verden. Men vi kan give vores beskedne bidrag til, at udsatte børn langt fra Danmarks velfærdssamfund får lidt bedre betingelser. Børnene er verdens fremtid – uanset hvor på kloden de bor. Derfor er det stadig i 2019 vigtigt at holde fast i det globale udsyn og den internationale solidaritet.

Godt nytår!

INDHOLD

04 ARBEJDSMILJØ

Otte ud af ti anerkendte psykiske arbejdsulykker skyldes vold og trusler, viser ny arbejdsskadestatistik. Læs tre eksempler på socialpædagoger, der har fået hjælp fra forbundets arbejdsskadeteam i 2017

07 ÅRET DER GIK

Hjertes, tårer, smil og vrede. Også i 2018 var der gang i følelserne på vores Facebookside. Se, hvad der skabte mest røre

08 STØJ

Det mest udbredte problem ved det fysiske arbejdsmiljø er støj. Men støjgener er stadig et overset problem. Få gode tips til at nedbringe støj - og læs, hvordan dagtilbuddet Mosehuset har taklet støjproblemerne

12 ARBEJDSLIV

Vi kan lære af de kolleger, som stort set aldrig har en sygedag. De langtidsfriske. Det handler bl.a. om at opdrage hjernen, siger ekspert

14 VENDEPUNKT

Med tatoveringer i ansigtet og en baggrund i bandemiljøet var Peter Arvedsen vant til at holde den hårde facade. Men så mødte han udviklingshæmmede Bo Bang Jensen

17 NY UNDERSØGELSE

Flere anbragte børn trives

17 SOCIALT UDSATTE

Nu må hjemløse tjene 20.000 skattefrit

18 AUTISME OG ALDRING

Når mennesker med autisme bliver ældre, spiller forandringerne i relationerne til de allernærmeste en stor rolle. Et projekt fokuserer på, hvad der sker, når alderen rammer mennesker med autisme

22 SOCIAL ARV

For første gang samler en ny bog beretninger og udsagn fra børn af tidligere anbragte

24 FAGLIG NYSGERRIGHED

Hvad skal der til for at etablere den kontakt, der forløser drømme og potentiale hos borgere med svære funktionsnedsættelser? Læs hvordan Kristian gik fra selvskade til smil - og hvorfor Ida nu elsker sig selv

28 LIVSOVERGANGE

Det var sin sag for 65-årige Birthe Esgaard Christensen at gå på pension efter 42 år på arbejdsmarkedet. Men hun havde brug for tid til at stoppe op og fordybe sig

31 PSYKIATRI

Visitationskrav skal lempes

32 SYNSPUNKT

Velkommen til pædagoguddannelsen

33 DEBAT

ARBEJDSMILJØ

Vold og trusler forårsager psykiske arbejdsulykker

Hovedparten af de anerkendte psykiske arbejdsulykker skyldes vold og trusler, viser ny arbejdsskadestatistik fra Socialpædagerne. Det fremgår også, at der anerkendes flere fysiske ulykker end psykiske

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Når socialpædager kommer ud for en arbejdsulykke, der har psykiske følger, skyldes det oftest vold og trusler fra de borgere, som de arbejder med. Det viser en ny arbejdsskadestatistik fra Socialpædagerne.

Statistikken viser nemlig, at det i otte ud af 10 psykiske ulykker er vold eller trusler, der er årsagen til ulykken. Og i langt hovedparten af de psykiske ulykker er medlemmet blevet diagnosticeret med PTSD – posttraumatisk stressbelastning – der er en forsinket belastningsreaktion på en svær psykisk belastning ved fx en voldsom hændelse.

Det er første gang, at Socialpædagogernes arbejdsskadeteam laver en sådan opgørelse over de 501 sager, der blev afsluttet i 2017. Men resultatet overrasker ikke forbundsnæstformand i Socialpædagerne Marie Sonne.

– Vold og trusler fylder desværre i nogle socialpædagogers arbejdsliv, og der er en beklagelig historie bag hvert tal i statistikken. Det er et problem, som vi naturligvis har stort fokus på at afhjælpe fra politisk side, og som jeg ved, at tillidsrepræsentanterne og arbejdsmiljørepræsentanterne på arbejdspladserne er meget opmærksomme på, siger hun.

Det fysiske arbejdsmiljø fylder

Det er dog de fysiske arbejdsulykker, der anerkendes flest af, afslører statistikken. 64 pct. af de afsluttede arbejdsulykkesager handlede i 2017 om fysiske skader – og i langt størstedelen af tilfældene skader på hovedet, nakken eller ryggen.

– Nu ser vi, at de fysiske ulykker fylder. Derfor er det vigtigt, at vi ikke glemmer, hvor meget de fysiske rammer betyder, når vi snakker arbejdsmiljø. Vi skal have et vedvarende fokus på, hvordan indretning og hjælpemidler tilgodeser både det socialpædagogiske arbejde men så sandelig også arbejdsmiljøet, og vi vil også have fokus på, om der er sket ændringer, siger Marie Sonne og fastslår, at arbejdsskadestatistikken er et redskab til at overvåge udviklingen og analysere årsagerne.

Arbejdsskader er ikke kun konkrete ulykker, der opstår pludseligt. Det kan også skyldes længerevarende belastninger, og så kaldes de erhvervssygdomme. Her viser statistikken en væsentligt højere andel af psykiske erhvervssygdomme end fysiske.

Alligevel er det kun under en tredjedel af alle sagerne, der overhovedet bliver anerkendt, viser statistikken. Og det er oftest sygdomme som PTSD eller belastningsreaktion, der anerkendes.

Millionerstatninger til medlemmer

Når et medlem kommer til skade på arbejdet, kan de få bistand fra fagforeningen. For udover fx udgifter til evt. behandling kan man også have ret til erstatning. Sammenlagt hjalp Socialpædagerne medlemmerne med at få over 122 mio. kr. i erstatning i 2017.

– Der kan ske ulykker, når vi er på arbejde. Derfor er det vigtigt, at arbejdsskadesystemet virker, så man får den erstatning, man har ret til. Og det viser samtidig, at det er vigtigt, at vi som faglig organisation er her til at hjælpe, når der er medlemmer, der desværre kommer til skade, siger Marie Sonne.

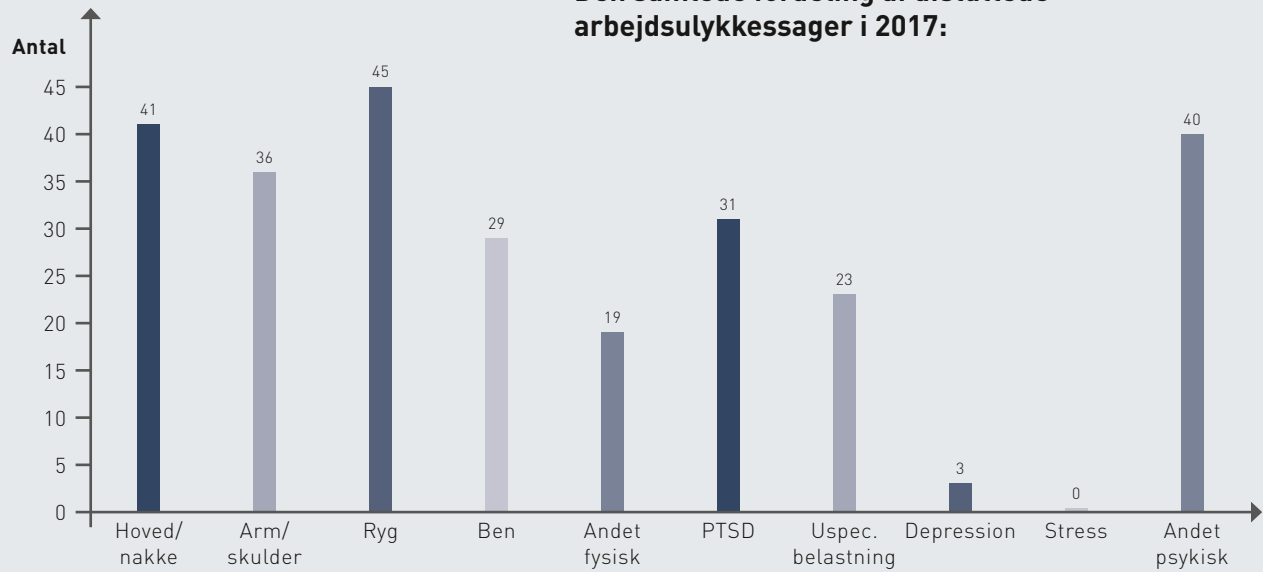
I netop 2017 var det samlede beløb for erstatninger særligt højt i forhold til årene før, hvor der fx i 2016 blev hentet erstatninger for 62 mio. kr. og i 2015 for godt 20 mio. kr. Det skyldes først og fremmest, at der i 2017 blev gennemført en særlig indsats for at behandle gamle sager om tab af erhvervsevne, og i den forbindelse blev en række gamle sager fra Socialpædagerne afsluttet i løbet af 2017. ■

Definitionen på en arbejdsskade

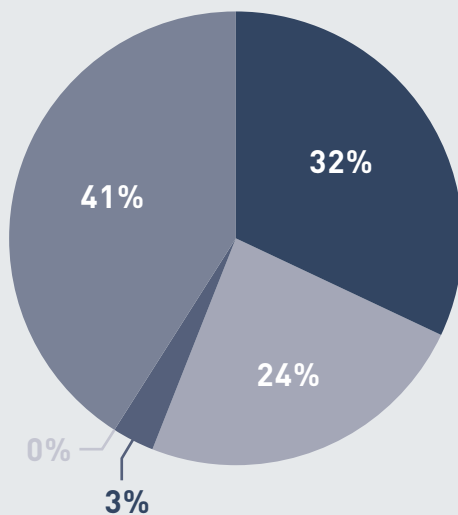
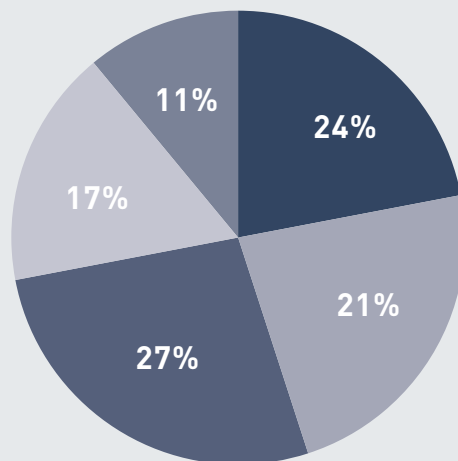
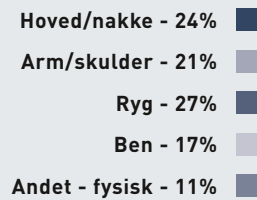
En arbejdsskade dækker over to begreber: En arbejdsulykke eller en erhvervssygdom.

- **En arbejdsulykke** er en fysisk eller psykisk skade, som opstår efter en hændelse eller en påvirkning, der er sket pludseligt eller inden for fem dage. Der skal være en årsagssammenhæng mellem arbejdet og personska den.
- **En erhvervssygdom** er en sygdom, som er opstået som følge af længerevarende påvirkninger på arbejdet.

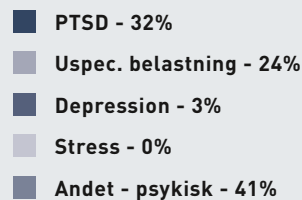
Den samlede fordeling af afsluttede arbejdsulykkesager i 2017:

Fordeling af fysiske arbejdsulykker

Fordeling af psykiske arbejdsulykker

Kilde: Socialpædagogernes arbejdsskadestatistik 2017

Socialpædagogerne er sikkerhedsnettet

Ulykker kan ske på arbejdet - men Socialpædagogernes arbejdsskadeteam står klar med hjælp, hvis uheldet er ude. Læs her om tre socialpædagoger, der fik hjælp i 2017

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

En spøgefuld borger gav rygskaade

En rygskaade gav en socialpædagog over 700.000 kr. i erstatning med hjælp fra Socialpædagogerne

En borger løftede socialpædagogen i spøg, men borgeren fik overbalance, og de væltede begge to. Socialpædagogen landede under borgeren, der vejede cirka 90 kg. Sagen blev i første omgang afvist i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES), men med hjælp fra Socialpædagogernes arbejdsskadeteam blev afgørelsen påklaget.

Med afsæt i en ny ortopædkirurgisk vurdering traf Ankestyrelsen afgørelse om, at medlemmets diskusprolaps i lænden skulle anerkendes som en arbejdsskaade. Herefter traf AES afgørelse om, at hun havde ret til erstatning for varigt mén på 65.360 kr. og erstatning for tab af erhvervsevne på 647.064 kr., da hun på grund af skaden ikke længere kunne arbejde 37 timer om ugen, men alene 30 timer om ugen.

Hårdt slag gav erstatning på 1,1 mio. kr.

Et voldsomt slag fra en borger gav ikke bare fysiske - men også psykiske mén

En borger tildelte socialpædagogen et så hårdt slag, at hans fortænder røg ud. Medlemmet har også psykiske skader efter episoden - bl.a. i form af depression. Sagen blev i første omgang afvist af AES, men Socialpædagogernes arbejdsskadeteam klagede, og sagen blev senere anerkendt i Ankestyrelsen.

Medlemmet fik erstatning for varigt mén af de psykiske skader på 71.380 kr. og fik tandbehandlingen dækket delvist. Desuden fik medlemmet erstatning tab af erhvervsevne på 1.130.575 kr. pga. lønnedgang efter skaden.

Socialpædagog fik knap seks mio. kr.

Gentagne episoder med vold førte til diagnosen uspecificeret belastningsreaktion hos en socialpædagog

Et medlem fik store psykiske mén efter gentagne voldsomme episoder på arbejdet. Medlemmet fik diagnosen uspecificeret belastningsreaktion. Det er en erhvervssygdom, som er kendetegnet ved længerevarende psykisk reaktion, der minder om PTSD.

Socialpædagogernes arbejdsskadeteam bistod medlemmet, der fik godtgørelse for de varige mén af de psykiske skader på 58.505 kr. og erstatning for tab af næsten hele erhvervsevnen på 5.673.226 kr. Medlemmet er i dag tilkendt førtidspension.

ÅRET DER GIK

Det hitter på Facebook

Hjerter, tårer, smil og vrede. Også i 2018 var der gang i følelserne på Socialpædagogernes Facebookside. Se hvilke emner, der skabte mest røre

Af Maria Rørbæk, mrk@ls.dk

UDEN ANDERS GIK DEN IKKE

'Jeg havde ikke været her i dag, hvis ikke min pædagog Anders havde taget sig af mig og givet mig uforbeholden støtte, tillid og omsorg.' Sådan fortalte en tidligere anbragt under overskriften: 'Pædagoger skal ikke arbejde med mennesker. De skal holde af mennesker.' Historien blev mødt med en strøm af hjerter.

BENNY HAR BRUG FOR DIN HJÆLP

Under ovenstående overskrift gik budskabet 'Husk at stemme til OK' viralt. Mange taggedede en kollega for at minde om vigtigheden af demokratiet i fagforeningen. Stemmeprocenten endte da også med at blive den største nogensinde. Og selve Facebookopslaget blev det mest viste i 2018.

TRIST OG TRAGISK KNIVOVERFALD

'NEJ, NEJ, NEJ!' Sådan lød en af mange rystede kommentarer, da nyheden om et knivoverfald på et botilbud i Birkerød blev delt i september. En kvindelig socialpædagog var blevet overfaldet af en beboer, men hun kom heldigvis hurtigt uden for livsfare. Hændelsen satte på ny gang i debatten om arbejdsmiljø og sikkerhed.

FÆRRE UNGE FÅR EFTERVÆRN

Anbragte unge skal ikke smides ud, når de fylder 18. Men statistikken viser, at færre får mulighed for at blive boende i fx plejefamilien. Sådan lød det i december med baggrund i tal fra Danmarks Statistik, og den nyhed fik mange til tasterne for at udtrykke frustration og vrede.

TIDLIGERE ANBRAGTE KLARER SIG DÅRLIGERE

Der blev sat 273 græde-emojis, da vi fortalte om en undersøgelse fra Danmarks Statistik, der viser, at tidligere anbragte klarer sig markant dårligere end andre. Fx er deres gennemsnitlige erhvervsindkomst halvt så høj som deres jævnaldrendes gennemsnitsindkomst. Endvidere er markant flere kommet i fængsel eller behandling for stof- eller alkoholmisbrug.

MANGE HISTORIER OM OK18

I 2018 er historier om OK18 blevet meget flittigt delt på Facebook. Det drejede sig om alt fra info om konfliktunderstøttelse, livechats og en OK-hotline til nyheder og underskriftsindsamlingen til fordel for 'En løsning for alle'.

SYGE BORGERE PISKES RUNDT

Syge, der end ikke kan arbejde 1 time om dagen, tvinges i meningsløse arbejdsprøvnings. Det er ikke retfærdigt. Sådan lyder et budskaberne fra VærdigReform, der arbejder for bedre muligheder for fleksjob og førtidspension.

HJERTESTORM TIL LYKKELIGA

Der blev sat 200 hjerter ved nyheden om, at Socialpædagogerne er ligasponsor for Lykkeliga – den landsdækkende håndboldliga for børn med udviklingshæmning. Det er den tidligere håndboldlandsholdsspiller Rikke Nielsen, der er idékvinden bag projektet.

STØJ

Det støjer i socialpædagogikken

Støj er et tema, der i mange år er gået under den fagpolitiske radar, når vi har diskuteret arbejdsmiljø.

Marie Sonne,
forbunds næstformand
Socialpædagogerne

Støj er det mest udbredte problem ved det fysiske arbejdsmiljø, viser ny undersøgelse. Støjgener et overset problem, der længe har stået i skyggen af det store fokus på psykisk arbejdsmiljø, siger ekspert

Jakob Ravn Fjordbo, jrf@sl.dk

Foto: Ricky Molloy

Megget tyder på, at høje lyde fra fx borgere med funktionsnedsættelser får socialpædagogers trommehinder til at vibrere mere, end hvad godt er. En ny kortlægning fra LO af mere end 400 arbejdsmiljørepræsentanternes vilkår slår fast, at støj udgør det mest udbredte problem ved det fysiske arbejdsmiljø.

Undersøgelsen går ikke i detaljer med typen af støj. Men på dagtilbuddet Mosehuset i Gladsaxe, der er målrettet multihandicappede borgere, kender arbejdsmiljørepræsentant Marlene Wennicke udmærket problemet med et højt lydniveau forårsaget af borgere:

– Vi fik for et par år siden nogle borgere, der bruger meget lyd – både når de er glade og utilfredse. Vi kan selvfølgelig indrette os ud af noget af lyden i de pædagogiske arbejds gange, hvor man kan forhindre lyd niveauet i at eskalere. Men det

var langt fra nok, og vi kan og skal jo heller ikke forhindre dem i at kommunikere, siger hun.

Men da Marlene Wennicke ønskede at finde en løsning på problemet, der både tog hensyn til personalet og borgerne, var det svært at finde råd og vejledning blandt andre i faget.

Støj er underprioriteret

Manglen på viden handler ifølge Ph.d. og arbejdsmiljøforsker Karen Albertsen fra konsulentfirmaet TeamArbejdsliv om, at støjgener typisk ikke ligger øverst på arbejdsmiljøagendaen hos socialpædagoger.

– På det socialpædagogiske felt har debatten om arbejdsmiljø i mange år primært drejet sig om den psykosociale gren som fx stress samt vold og trusler. Det har nok trængt et tema som støjgener i baggrunden, mener hun.

Derfor er det ikke så mærkeligt, hvis man som arbejdsmiljørepræsentant har svært ved at finde systematiseret viden om støj fra andre socialpædagogiske arbejdspladser. Da Socialpædagogerne i 2013 og 2017 gennemførte to store arbejdsmiljøundersøgelser, var støj da heller ikke et fokuspunkt.

Forbunds næstformand i Socialpædagogerne Marie Sonne erkender, at støj ikke har haft nogen fremtrædende rolle i arbejdsmiljødebatten:

– Støj er et tema, der i mange år er gået under den fagpolitiske radar, når vi har diskuteret arbejdsmiljø. Men derfor er det så meget desto vigtigere, at de enkelte arbejdspladser sætter støj på dagsordenen, og at ledelserne skrider ind over for det. For selvom en borgers verbale kommunikation ikke er dramatisk for personalet på samme måde som vold og trusler, ved vi, at høje lyde kan have alvorlige helbredsmæssige konsekvenser, siger Marie Sonne.

Hun tilføjer, at socialpædagoger derfor ikke bare skal acceptere et dårligt lyd miljø som et uforberedeligt vilkår, når man gennem konkret indretning og socialpædagogiske indsatser kan nedbringe en del af støjen. ■

AMR-undersøgelsen

LO har udgivet rapporten 'Arbejdsmiljørepræsentanternes Vilkår' baseret på svar fra 7.500 AMR'er fra 14 LO-forbund. 463 af svarepersonerne var organiseret hos Socialpædagogerne. De blev bl.a. bedt om at liste de tre hyppigste fysiske arbejdsmiljøproblemer for socialpædagoger. Her fordelte svarene sig således:

1. Støj (23 pct.)
2. Dårligt indeklima (20 pct.)
3. Fysisk hårdt arbejde (12 pct.)

AFSKÆRMNING

Lyddæmpende tavler og mulighed for afskærmning kan minimere støjniveauet, hvis man fx arbejder med borgere, som har svært ved at klare for mange sanseindtryk.

Guide: Sådan nedbringer I støj på arbejdspladsen

Støj er det mest udbredte problem ved det fysiske arbejdsmiljø, viser ny AMR-undersøgelse. Vi har bedt to eksperter i støj og akustik om deres bedste tips til, hvordan I kan nedbringe støj på arbejdspladsen

Jakob Ravn Fjordbo, jrf@sl.dk

Tal om støjen

Ifølge lektor og ph.d. Torkil Østerby, der forsker i sprog og støj ved VIA University College, har enhver arbejdsplads en støj-kultur. Den er bare meget sjældent italesat, siger han:

– Start derfor med at tage en snak i personalegruppen om, hvordan I oplever støjniveauet. Hvordan har jeres ører og hoved det efter en lang dag på jobbet? Er der særlige situationer, hvor lydniveauet for alvor løfter sig? Kort sagt: Sæt støj på dagsordenen. Ansatte på pædagogiske arbejdspladser har ofte en tendens til at trække på skuldrene omkring et emne som støj, der typisk bliver set som et vilkår, man må leve med. Derfor skal I blotlægge jeres oplevelser og ønsker - og tale om, hvad det naturlige næste skridt kan være.

Indret jer til mindre støj

– Det er en god ide at tænke på adfærd og tale med passende styrke, hvis der skal være et godt lyd miljø. Men forudsætningen for at opnå det er, at der er god akustik i rummet, så lydrefleksioner dæmpes.

Sådan siger Per Møberg fra firmaet Akustik Aps., der som

ingeniør med speciale i lyd har arbejdet professionelt med støj og akustik i fire årtier.

– Når en person taler til dig på kort afstand, kommer det meste af lyden direkte fra talerens mund og ind i dit øre. Men hvis taleren er mere end et par meter fra dig, er det meste af den lyd, du hører, reflekteret fra vægge, loft og gulv. Den reflekterede lyd bliver forsinket og mudrer derved den direkte lyd, så det bliver sværere at høre, hvad der bliver sagt, og samtidig stiger lyd niveauet i rummet. Ved at sætte et lydabsorberende materiale som mineraluld på rummets hårde flader nedbringer I lydernes mulighed for at fare rundt i rummet. Møbleringen kan også hjælpe med at dæmpe refleksionerne i rummet. Det kan fx være med lydabsorberende opslagstavler eller skærmvægge, eller det kan være med bløde stofbeklædte møbler.

Lav en støjpolitik

– Spørg jer selv, hvilke idealer I ønsker for lyd niveauet på jeres arbejdsplads, lyder rådet fra Torkil Østerby.

Det handler om at finde ud af, hvad man bør acceptere - og hvad man ikke bør acceptere.

– Når I har indkredset de særligt støjende situationer, kan I begynde at tale om, hvordan I undgår dem. Er der situationer, hvor støj er uundgåelig, kan det kræve konkret udstyr som ørepropper. Fx når man har at gøre med en borger, der har høje råb som primær kommunikationsform. Omvendt kan der også være situationer, hvor I nemt kan undgå støjen som i samtalerne i personalegruppen. Spørg jer selv, om det er ok, at I råber til hinanden på tværs af rummet - eller om I hellere skal stræbe efter at gå tæt på hinanden, når I vil kommunikere. Måske er der tilmed situationer, hvor en mundtlig besked med fordel kan erstattes af håndtegn.

Vi blev bedre socialpædagoger af at skrue ned for støjen

Det har været en vandring på baby-skridt, hvor vi har måttet kigge langt efter inspirationen. Vi har fx lært en del af daginstitutionsområdet, der har haft et langt større fokus på støj

Pernille Timm, socialpædagog Mosehuset

Med plader på hjul og en ny arbejdsgang er det lykkedes personalet på dagtilbuddet Mosehuset at mindske den støj, der i lang tid drænede dem for energi. Det gavner både personalets ører - og borgernes hverdag

Jakob Ravn Fjordbo, jrf@sl.dk
Foto: Ricky Molloy

Det tog arbejdsmiljørepræsentanten Marlene Wennicke noget tid at sætte fingeren på, hvad det egentlig var, der var begyndt at suge energien ud af hende på jobbet. Hendes arbejdstider havde ikke ændret sig, opgaverne var stadig de samme, og hun havde heller ikke fået mere travlt.

Alligevel havde hun med tiden fået behov for en lur efter den daglige arbejdsdag på dagtilbuddet Mosehuset i Søborg, hvor hun arbejder som socialpædagog for en gruppe af kommunens multihandicappede borgere.

Da hun vendte det med kollegerne, stod det klart, at hun ikke var alene. Én fortalte, hvordan hun instinktivt slukkede bilradioen på vej hjem fra arbejde, selvom musikken gerne måtte køre derudad på turen om morgenen. En anden var begyndt at bede familien derhjemme om at dæmpe sig, når hun kom hjem.

De fandt hurtigt frem til, at det var lydniveauet på arbejdet, der drænede dem for overskud. Forklaringen lå i, at Mosehuset nogle måneder tidligere havde fået nogle nye borgere tilknyttet, forklarer Marlene Wennicke.

– De nye borgere kommunikerede meget med høje lyde som råb eller skrig – både når de var glade og utilfredse. Samtidig reagerede flere af dem meget stærkt på andres høje lyde ved selv at udsende dem.

Det betød fx, at daglige aktiviteter som frokosten, hvor flere borgere sad om samme bord, eskalerede til et lydniveau, der både satte sig i kroppen og hovedet på personalet.

En effektiv lyd-dæmper

Det er nu fem år siden, personalet i Mosehuset blev enige om at gøre noget ved støjen. Og i dag

er lydniveauet et helt andet. Det mærkes tydeligt denne tirsdag formiddag, hvor en minibus triller ind foran det gule murstensbyggeri, der udgør Mosehusets fysiske rammer.

Huset er en del af et otte enheder stort dagtilbud under Gladsaxe Kommune, der grænser op til en tilgroet mose i udkanten af Søborg.

De fleste borgere er allerede mødt ind til de daglige sanseaktiviteter, da socialpædagog Henriette Thomassen klokken lidt i 10 følger en ung mand fra bussen indenfor i hans kørestol. Manden råber højt i mange, lange ordlyde. Han er ikke nødvendigvis sur, siger hun, da hun bagefter kommer ind i det højloftede hjørnelokale. Han har det bare ikke let med de hurtige sanseindtryk, som turen fra hans hjem til Mosehuset skaber.

Henriette Thomassen tager et lille gennem-sigtigt høreværn ud af hvert øre. Det sætter hun altid i, når hun ved, at hun træder ind i en potentielt støjende situation. For apparatet, som ledelsen har købt, dæmper al støj over 85 decibel - et niveau, som ifølge Høreforeningen næsten svarer til støjniveauet fra en benzindrevet plæneklipper.

De 85 decibel er samtidig Arbejdstilsynets max grænse for det lydniveau, man som ansat må udsættes for på jobbet.

Tavler suger lyden til sig

– Kan du give en hånd med herovre, spørger en kollega, der er i færd med at lifte en borger ned i en hængekøje af hvide fletsnore. Køjen grænser op til en gruppe af bredde, grønne tavler på hjul, der til sammen danner en lille trekant. Inde i midten sidder en anden kvindelig borger i en sækkestol.

Tavlerne er ikke beregnet til tegnstifter og papir-ophæng. De er derimod, sammen med personalets høreværn, en del af løsningen på Mosehusets støjproblemer. For de består af et materiale, der absorberer høje lyde, fortæller Marlene Wennicke.

– Stiller du dig tæt på en væg og råber ind i den, vil du kunne høre, hvordan lyden brager tilbage mod dig. Råber du derimod ind mod en af tavlerne her, 'forsvinder' en del af lyden ind i tavlen, siger hun.

Tre andre tavler grænser op til den lille sofa-gruppe i hjørnet af rummet.

– Så hvis en høj lyd undslipper den ældre mand, der i dag sidder i sofaen, forhindrer tavlen overfor,

2019 er AMR-år

I denne måned lancerer den nye hovedorganisation FH (Fagbevægelsens Hovedorganisation) kampagnen 'AMR 2019', der gennem hele 2019 arbejder for at styrke arbejdsmiljørepræsentanternes vilkår og rolle på arbejdspladserne. Kampagnen vil bl.a. fokusere på AMR'ernes viden, kompetencer og tidsrammer.

at lyden danser videre ud i rummet. Med de høje lofter, vi har, skaber lydene nemt ekko. Men vi har også tilpasset resten af rummet, siger hun og peger rundt på væggene, hvor hvide plader dækker det meste af de lyse murstensvægge.

Støj på dagsordenen

Selvom personalet i Mosehuset har arbejdet med at minimere støjen gennem fem år, er det først for nyligt, de for alvor er kommet i mål med projektet. For vejen til et bedre lydclima kan man ikke udelukkende købe sig ud af. Man er også nødt til at tænke materialerne ind i de pædagogiske opgaver, lyder det fra Marlene Wennicke.

Derfor har personalet i fællesskab pejlet sig ind på de situationer, hvor lydniveauet var værst og spurgt sig selv, hvordan de kunne arbejde sig ud af dem.

– Det var tydeligt for alle, at den fælles frokost var der, hvor lyden eskalerede mest. Derfor integrerer vi nu tavlerne rundt om bordet, så borgerne bliver skærmet for hinandens lyd. Og forskellen er ikke til at tage fejl af. Der er en helt anden ro nu. For samtidig med at tavlerne dæmper lydene, bruger vi dem også til at skærme de borgere, der har brug for færre indtryk, siger hun og nikker over mod kvinden i den trekantede hule.

Flere af borgerne kan nemlig ikke sansebearbejde, så de kan både være plagede af andres lyde og pludselige synsindtryk.

– Men med den her indretning har vi mulighed for at sortere i det for dem.

Manglende viden

Vejen til et bedre lydclima har dog ikke været nem, tilføjer Marlene Wennicke. For da hun som arbejdsmiljørepræsentant begyndte at afsøge mulighederne for at dæmpe støjen, var det svært at finde den rigtige faglige viden.

– Der var ikke andre socialpædagogiske arbejdspladser, vi kunne lære af. Forbundet kunne heller ikke rigtigt pege os i nogen retning, og blandt mange arbejdsmiljørepræsentanter var det primært det psykiske arbejdsmiljø, man fokuserede på. Så vi følte os ret alene med problemet, selvom vi sikkert ikke er det, siger hun og suppleres af kollegaen Pernille Timm henne fra sofagruppen.

– Det har været en vandring på babyskridt, hvor vi har måttet kigge langt efter inspirationen. Vi har fx lært en del af daginstitutionsområdet, der har haft et langt større fokus på støj. Så har vi forsøgt at tænke deres løsninger ind i vores miljø, siger hun.

Marlene Wennicke håber derfor også, at støj kan få en større plads i den fagpolitiske debat og på de enkelte arbejdspladser. For det at sikre sig et sundt lydclima handler ikke kun om at tage vare på sig selv, siger hun.

– Det faktum, at vi har fået mere overskud i hverdagen, kommer ikke kun os selv til gode. Det smitter også af på vores tilgang til borgerne, og jeg tror, at det i hverdagen gør os til bedre socialpædagoger. ■

INSPIRATION

Da Mosehuset satte sig for at gøre noget ved udfordringerne med støj, hentede de inspiration fra daginstitutionsområdet, der typisk har haft et langt større fokus på støj end man har på socialpædagogiske arbejdspladser.

Det faktum, at vi har fået mere overskud i hverdagen, kommer ikke kun os selv til gode. Det smitter også af på vores tilgang til borgerne, og jeg tror, at det i hverdagen gør os til bedre socialpædagoger

Marlene Wennicke,
arbejdsmiljørepræsentant Mosehuset

ARBEJDSLIV

Vær nysgerrig på de langtidsfriske

5 gode råd til at blive langtidsfrisk

- 1. Gå til kulturoplevelser**
Når du griner, produceres dopamin, som giver velvære og et kick.
- 2. Motionér moderat i det fri**
Motion øger produktionen af oxytocin, der mindsker indholdet af stresshormoner i blodet.
- 3. Hold 1 minuts stolthed et par gange om ugen**
Nyd, hvis du får ros og har klaret noget rigtigt godt. Stop op i hverdagens travlhed, træk vejret dybt og hold 1 minuts stolthed – det øger produktionen af dopamin og oxytocin.
- 4. Tag et personlig ansvar for at det bliver en god dag.**
- 5. Få det sorte bælte i grænsesætning**
Kend forskel på passion og besættelse - og tænk over, hvad der egentlig sker, når du siger nej?

Kilde: Henrik Krogh, forfatter og stresseskert

Vi kan lære af de kolleger, som stort set aldrig har en sygedag. Men vi skal også passe godt på dem - for selv langtidsfriske kan blive kamptrætte i en tid med fyringer og forandringer, lyder det fra stresseskert

Af Ulla Abildtrup, nyhedsrum@sl.dk
Illustrationer: Louise Thrane

Da Sofia Erenskjold på personalemøde om sygefravær satte emnet langtidsfrisk på dagsordenen, var nogle af kollegerne en anelse skeptiske.

– Jeg ønsker på ingen måde at sætte spørgsmålstegn ved sygemeldinger, slet ikke. Mit fokus er at se på de strategier, langtidsfriske anvender. Hvordan de kan blive ved med at bevare overskuddet og gnisten selv i perioder med modgang i livet, siger Sofia Erenskjold, som er tillidsrepræsentant for socialpædagogerne på en del af Æblehaven under Autismeafdeling Region Syddanmark.

Hun har netop begrebet langtidsfrisk som en af sine mærkesager.

– Vi har nogle kolleger, som møder på arbejde hver eneste dag år ud og år ind. De har stort set aldrig en sygedag. Jeg synes, det er interessant at tale om, hvilke faktorer der er i spil, når en medarbejder er langtidsfrisk, siger hun.

Selv hører Sofia Erenskjold til gruppen af langtidsfriske og har således kun haft to sygedage de seneste to år. Til sammenligning ligger det generelle sygefravær i afdelingen på 8 til 13 pct.

– Borgerne er glade for, at jeg møder hver dag.

En af dem sagde, at det gav tryghed. Det samme gælder mine kolleger. Derfor synes jeg, vi skal være nysgerrige på de langtidsfriske, siger Sofia Erenskjold.

Snup en kop kamille

I Danmark er stresseskert Henrik Krogh den første, som lancerede begrebet langtidsfrisk. Han har de seneste 30 år rådgivet virksomheder som Demenscenter København, Odense Arrest og Coca-Cola om trivsel på arbejdspladsen.

– Langtidsfriske er meget ansvarlige mennesker. De ved, at det betyder noget, om de går på arbejde eller ej. Hvis de vågner en morgen og er halvsøje, tager de en Kodimagnyl og en kop kamille og kører på arbejde. 'Så kan jeg altid køre hjem igen, hvis det ikke bliver bedre, siger de til sig selv.'

Langtidsfriske bliver stående, når verden vælter rundt omkring dem, fortæller Henrik Krogh.

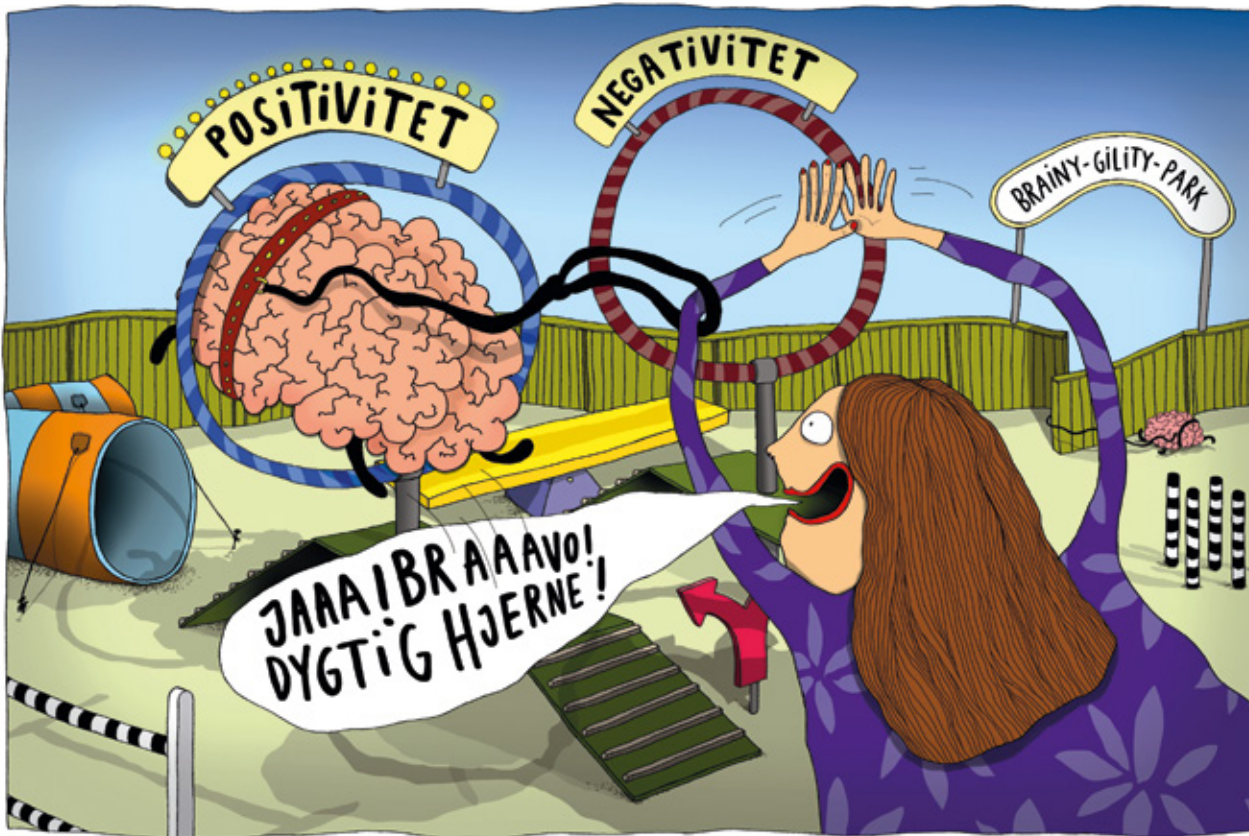
Han tilføjer, at langtidsfriske medarbejdere også er kendetegnet ved, at de føler glæde ved deres arbejde.

– De har typisk et ekstra gear eller to. De synes, det er sjovt, når der er travlt. 'Man finder bare de kræfter', siger de, når det brænder på. Ikke-langtidsfriske får derimod ofte deres kick i pauserne med kollegerne eller efter arbejde med familien. De får det ikke i så høj grad af arbejdet som de langtidsfriske, siger Henrik Krogh.

Du kan opdrage din hjerne

Henrik Krogh er netop en af de eksperter, som Sofia Erenskjold har ladet sig inspirere af i sin research omkring langtidsfriske. Men også den danske hjerneforsker Troels W. Kjær har sat tanker i gang hos socialpædagogen.

– Han siger fx, at man kan opdrage sine tanke-mønstre. Jeg har afprøvet teorien selv. Hvis

jeg fx vågner en morgen med hovedpine, kan jeg vælge at sige 'pyha, jeg har det dårligt, jeg må hellere blive hjemme.' Men jeg kan også vælge at stå op og tage et stort glas vand og tænke, 'måske går det over nu'. Og de fleste gange forsvinder min hovedpine faktisk, ler hun.

I sit job bruger Sofia Erenskjold samme strategi, hvis hun fx får besked om at tage en vagt i en anden afdeling.

– I stedet for at blive irriteret finder jeg positive vinkler på den nye situation. Jeg tænker fx, at jeg glæder mig til at være sammen med borgerne på den afdeling, fordi det er længe siden, jeg har set dem. Min verden falder ikke sammen, selvom den en dag ser anderledes ud, end jeg lige havde regnet med. Det hele starter i hjernen, og den kan omprogrammeres, det er min erfaring, siger Sofia Erenskjold, som også bruger gåture i skov og ved vand til at holde sig langtidsfrisk.

– Naturen gør mig glad. Jeg kan mærke vinden i ansigtet, solen og regnen. Nogle synes, jeg er sær, men det virker for mig, siger hun.

Ser en kamptræthed brede sig

Men måske kan selv langtidsfriske blive kamptrætte. Det oplever Henrik Krogh, som i sit arbejde som rådgiver og foredragsholder møder mange langtidsfriske medarbejdere.

– Jeg ser en træthed i deres øjne, hvor der tidligere var en helt særlig gnist. De siger det sjældent, for det er meget stolte mennesker, og der er stor skam forbundet med at erkende, at de har det hårdt. At arbejdet er blevet for hårdt. Når jeg så spørger lidt mere, fortæller de, at de skal anstrenge sig mere for at blive stående, når alting vælter på arbejdspladsen – at de skal anstrenge sig mere for ikke at begynde at græde, når presset er stort, siger Henrik Krogh.

Han oplever i disse år, at faktorer som nedskæringer og fyringer også presser den langtidsfriske kollega.

– Mange langtidsfriske er meget alene på jobbet. Det er dem, der har trukket læsset i lang tid, og nu begynder de også at kunne mærke, at der bliver skåret ned. Samtidig er det jo også den gruppe medarbejdere, som ofte stiller sig frivilligt på øretævernes holdeplads og fx bliver skældt offentligt ud, når borgerne oplever forringelser, ligesom det er dem, som jævnlige er udsat for trusler fra pressede eller syge borgere.

Henrik Krogh opfordrer derfor kolleger og ledere til at passe godt på de langtidsfriske:

– De mennesker kan ikke bare erstattes af en vikar. Alle på en arbejdsplads ved, hvem man sender ind i konflikten, når en af borgerne har en dårlig dag – det er en af de langtidsfriske. Men mange af dem nærmer sig det punkt, hvor de ikke kan mere. ■

STRATEGI

Det hele starter i hjernen, og den kan omprogrammeres. Den tilgang benytter socialpædagog Sofia Erenskjold sig af - bl.a. ved at finde positive vinkler på nye situationer i stedet for at blive irriteret.

Hvornår er man langtidsfrisk?

Langtidsfrisk (eller langtidsrask) er en betegnelse, som kan bruges om en person, der sjældent er syg, og som kun har få sygedage. Ordet langtidsfrisk er dannet som en modsætning til ordet langtids syg.

Begrebet langtidsfrisk blev indført af den svenske læge Johnny Johnsson. Hans idé var at arbejde med sygefravær ved at lære af de langtidsfriske, altså studere hvad der gør folk langtidsfriske, i stedet for at tage udgangspunkt i, hvad der gør folk syge og langtids syge. Han definerer langtidsfriske som mennesker, der har under fem sygedage om året i min. to år i træk.

Kilde: Wikipedia

VENDEPUNKT

Jeg er blevet et helt andet menneske af at arbejde her. Før var jeg bare en zombie, der gik rundt. Nu har jeg fået den der gnist i øjet

Peter Arvedsen, ansat i fleksjob på Café Ingeborg

Bo så mig

Vendepunkt

De kan gøre en verden til forskel - socialpædagogerne, der møder den udsatte borger, når han eller hun er nede i en af livets bølgedale. I en serie artikler har vi sat socialpædagogen og borgeren stævne og bedt dem fortælle om det møde og den relation, der blev et vendepunkt i et ellers skrøbeligt og udsat liv.

Hvis du selv har været et vendepunkt i en borgers liv, hører vi meget gerne fra dig.

Skriv til journalist Maria Rørbæk på mrk@sl.dk

Med tatoveringer i ansigtet og en baggrund i et bandemiljø var Peter Arvedsen vant til at holde den hårde facade. Men så mødte han udviklingshæmmede Bo Bang Jensen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Foto: Hanne Loop

’Når de ser mig, siger de nej. Selvfølgelig vil de ikke have sådan en som mig.’ Sådan tænkte 40-årige Peter Arvedsen, da han for seks år siden var på vej til en praktiksamtale på det beskyttede beskæftigelsestilbud Café Ingeborg i Ringsted.

Han havde en jobkonsulent med sig, for Peter Arvedsen turde med egne ord ikke komme alene.

Dengang lignede Peter Arvedsen ellers mere en, der gjorde andre bange end en, der var bange for andre. Han var tatoveret på ansigtet, halsen og hænderne. Han var stor og stærk i sorte adidas-bukser og lignede ifølge socialpædagog Anne Woergaard Mikkelsen en, der kom gående med to køkkenruller under armene og en karakteristisk her-kommer-jeg-tag-og-flyt-dig-fra-mig-agtig gangart.

Det var Anne Woergaard Mikkelsen, der som leder tog imod Peter Arvedsen og jobkonsulenten. Dengang havde Café Ingeborg aldrig haft en kontanthjælpsmodtager i praktik, og hun var blevet

noget overrasket, da Peter Arvedsen ringede for at høre, om der måske kunne være en plads til ham.

Men der var travlt i køkkenet, hvor mennesker med fx udviklingshæmning eller erhvervet hjerneskade laver mad til ældre, og de kunne vældig godt bruge en hånd mere.

– Så jeg sagde: ’Det ved jeg sørme ikke, men det må jeg finde ud af.’ Og det viste sig, at vi gerne måtte tage imod praktikanter, hvis de bare var meget langt fra arbejdsmarkedet, fortæller hun.

Faldt ned fra stigen

Peter Arvedsen havde i mange år forsøret sig selv som jord- og betonarbejder, men en dag faldt han ned fra en stige og ødelagde ryggen. Han mistede sit job og fik en hverdag præget af smerter efterfulgt af en depression.

– Jeg kunne ikke se meningen med livet. Jeg sad bare derhjemme, og når min kone bad mig om at gøre et eller andet som fx at gøre rent, gjorde jeg det ikke. Når hun kom hjem, havde jeg højst bevæget mig fra spillestolen til sofaen, og jeg havde ikke noget overskud til mine fire børn. Hvis jeg fx skulle hjælpe dem med at lave lektier, råbte jeg af dem, fortæller han.

Peter Arvedsen understreger, at han dengang var en mester i at holde facaden.

– Når jeg var ked af det, var der ingen, der kunne se det på mig. Jeg er opvokset i et bandeagtigt miljø i Hundige, og de fleste af mine venner fra dengang er enten døde eller i fængsel. Så man kan godt sige,

at jeg var en mand med attitude. En 'Brian.'

Anne Woergaard Mikkelsen er en erfaren socialpædagog, der tidligere har arbejdet på ungdomspension, og hun besluttede at give Peter Arvedsen en chance allerede den efterfølgende dag. Men hun gjorde det samtidig klart, at der var nogle særlige spilleregler på Café Ingeborg. Fx skulle Peter Arvedsen ikke gå rundt og snakke om, at han tidligere havde været oppe at slås.

– Den slags kan du snakke med mig om. Jeg kan tåle at høre det hele. Men over for de andre skal du holde det for dig selv, slog hun fast.

Jeg har savnet dig

Peter Arvedsen magtede ikke at starte allerede næste dag, men en uge efter mødte han op, og fik at vide, at Bo Bang Jensen skulle lære ham op. Bo Bang Jensen har Downs Syndrom, og Peter Arvedsen lyser op, da han fortæller om deres allerførste møde.

– Bo faldt mig om halsen og sagde: 'Hej Peter. Hvor har jeg bare savnet dig!' Selv om jeg altså aldrig havde set ham før.

Bo Bang Jensen viste Peter Arvedsen, hvordan han skulle koge kartofler, skære kød og pakke madvogne, og imens fandt de to jævnaldrende mænd ud af, at de havde noget til fælles: De holdt begge to med Brøndby og var inkarnerede fans af 'drengene fra Vestegnen'.

– Det var som om, Bo kunne se mig. Som JEG er. Og som jeg aldrig var blevet set før, fortæller Peter

Arvedsen og holder hånden op foran tatoveringen i ansigtet.

– Han så slet ikke det her...

Selv om Peter Arvedsen var glad for Café Ingeborg, havde han svært ved at komme ud af døren om morgenen, og tit var han kun på arbejde hver anden dag. Og når han først havde været væk, blev det endnu sværere at møde op dagen efter. På et tidspunkt tog den ene dag den anden, så han pludselig havde været væk i tre uger.

– Og så var det helt umuligt for mig at komme tilbage. Jeg regnede jo med, at jeg skulle have en ordentlig skideballe. Men så ringede Anne til mig. 'Vi savner dig. Kommer du ikke', spurgte hun. Og så kunne jeg alligevel godt klare at vende tilbage.

Tårer i øjnene

Da Peter Arvedsen næste morgen kom hen på Café Ingeborg, blev han mødt af Bo Bang Jensen, der sprang ham i møde med et kæmpe knus.

– Og da vi lidt efter havde morgenmøde, hvor alle medarbejdere er samlet for at aftale, hvem der skal gøre hvad, rejste han sig pludselig op. 'Jeg vil også godt sige noget. Jeg synes, vi skal klappe af Peter, fordi han er tilbage.' Og så klappede de alle sammen af mig.'

Peter Arvedsen får tårer i øjnene, da han fortæller.

– Jeg har aldrig før følt mig så velkommen i hele mit liv.

Anne Woergaard Mikkelsen beskriver det, som om Bo fik Peter til at smelte.

FÆLLES INTERESSE

Bo Bang Jensen og Peter Arvedsen deler glæden ved at se fodbold, og da Bo Bang Jensen blev 40, gav Peter Arvedsen ham en billet. 'Og så blev vi så kede af det', fortæller Bo Bang Jensen. 'Ja, det er rigtig nok', siger Peter Arvedsen, 'vi blev kede af det, da Brøndby tabte. Men inden da havde vi det sjovt'.

FACILITATOR

I sit socialpædagogiske virke lægger Anne Woergaard Mikkelsen vægt på at skabe rammer, der gør det muligt for andre at skabe relationer til hinanden.

Fakta om Café Ingeborg

- Café Ingeborg i Ringsted er en alternativ arbejdsplads for mennesker med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.
- Ud over køkkenet, der laver mad til ældre i kommunen og kommunens administrationer, er der bl.a. gartneri, bageri, bilvask, café på biblioteket, et værksted i et økosamfund og et idrætsprojekt, hvor medarbejderne tager ud og laver aktiviteter i fx specialbørnehaver og plejehjem.
- I alt har 80 meget forskellige mennesker deres hverdag i Café Ingeborg.

– Det var som om alt det hårde gled af dig. For Bo kunne alligevel ikke forstå det, siger hun.

Peter Arvedsen nikker med blanke øjne.

– Ja. Det er rigtigt. Hver morgen klæder vi os sammen og skifter til arbejdstøj, og det var først efter flere år, at Bo en dag sagde: 'Du har tegninger på ryggen.' Det har jeg haft hele tiden, men Bo ser det ikke. Han ser bare mig.

I dag har Peter Arvedsen fået et fleksjob på Café Ingeborg, hvor han arbejder 15 timer om ugen. For øjeblikket er han også ved at tage et kursus i socialpædagogik, så han kan blive endnu bedre til at arbejde med mennesker med særlige udfordringer.

– Jeg er blevet et helt andet menneske af at arbejde her. Før var jeg bare en zombie, der gik rundt. Nu har jeg fået den der gnist i øjet. Og overskud til mine børn. Og det skyldes alt sammen Bo. Eller... 70 pct. er Bo, og 30 pct. er selve arbejdet. Den der følelse af: Jeg kan! Den er fantastisk, fortæller han.

Fokus på relationer

Når Anne Woergaard Mikkelsen skal sætte ord på, hvad hun som socialpædagog har gjort for at sætte rammerne om Bo og Peters møde, fremhæver hun flere ting.

For det første lægger hun ligesom Peter Arvedsen vægt på selve opgaven med at producere sund og nærende mad til ældre.

– Her er der en fuldstændig reel arbejdsopgave, og det giver mulighed for at skabe et arbejdsfællesskab, som man som socialpædagog ellers kan

bruge enormt mange kræfter på at skabe kunstigt. I køkkenet er alle afhængige af hinanden, og de er nødt til at hjælpe hinanden, siger hun.

For det andet pointerer hun vigtigheden af at turde prøve noget nyt.

– Man kunne ikke have lavet en businesscase, hvor man på forhånd regnede ud, at der ville ske en hel masse godt ved at sætte Bo og Peter sammen. Men man kan opdage det, når man har modet til at prøve. Og så er det vigtigt, at vi her på stedet har en solid neuropædagogisk viden, der gør os opmærksomme på værdien af at sætte rolige mennesker sammen med mennesker, der netop har brug for at få ro i hovedet. Hvis vi havde sat to andre Brøndby-fans sammen, som begge to havde en hård attitude, ville de nok have kørt hinanden op, lyder det fra Anne Woergaard Mikkelsen.

Som leder lægger hun vægt på at være klar og tydelig om sine forventninger, som hun fx var det, inden Peter Arvedsen startede, og sidst men ikke mindst fremhæver hun hele grundlaget for den pædagogiske tilgang:

– I pædagogisk arbejde taler vi rigtig meget om relationsarbejde som noget af det vigtigste. Men ofte bliver det opfattet som relationen mellem den fagprofessionelle og det menneske, det handler om. Jeg er mere optaget af spørgsmålet om, hvad jeg som fagprofessionel kan gøre for, at andre kan skabe en relation med hinanden. Det handler ikke om, at andre skal blive afhængige af mig. Det handler om, at jeg skal bruge mine pædagogiske redskaber, så andre kan få gavn af hinanden. ■

NY UNDERSØGELSE

Flere anbragte børn trives

Anbragte børn og unge trives generelt godt i deres anbringelse - og trivslen er steget de seneste år. Men flere oplever sammenbrud i anbringelsen

Af Malene Dreyer, mad@sl.dk

2018 føler 85 pct. af de anbragte børn og unge sig trygge i deres anbringelse. Det er lidt flere end i 2014, hvor andelen var 81 pct. Ligeledes føler flere anbragte

børn og unge sig i 2018 meget godt hjemme på anbringelsesstedet. Andelen er steget fra 67 pct. i 2016 til 75 pct. i 2018. Det viser en ny undersøgelse, som Rambøll har udført for Socialministeriet. Undersøgelsen omfatter 1.300 børn og unge i alderen 11, 13, 15 og 17 år.

Selvom trivslen generelt er steget, er der stor forskel på, hvor godt de anbragte børn og unge har det alt efter, om de er anbragt i familiepleje eller på en døgninstitution. Ca. 80 pct. af børn og unge i familiepleje oplever, at de kommer godt ud af det sammen med dem, de

bor sammen med. Det gælder kun for hhv. 39 pct. og 47 pct. af dem, der bor på socialpædagogiske opholdssteder eller døgninstitutioner.

Flere ustabile anbringelser

Undersøgelsen viser også en tendens til, at stabiliteten i anbringelserne er dalende. Flere børn og unge har oplevet at skulle skifte til et nyt anbringelsessted, selvom det ikke var planen. 62 pct. i 2018 mod 49 pct. i 2014.

Seniorforsker Mette Lausten fra VIVE peger på den manglende stabilitet som den helt store udfordring på området og

mener desuden, at en styrket bemanding kan løfte indsatsen.

– Hvis den gruppe børn fik rigtig meget støtte på samme niveau, som andre børn får i en familie, så ville de også klare sig bedre som voksne. Det vil kræve en styrket bemanding, så der ligesom i en normal familie er ressourcer til at støtte op om uddannelse og køre de unge til fritidsaktiviteter, siger Mette Laustsen til Kristeligt Dagblad.

Undersøgelsen viser også, at færre oplever at blive taget med på råd ved beslutningen om, hvor de skal bo. Fra 2016 til 2018 er andelen faldet fra 35 pct. til 27 pct. ■

SOCIALT UDSATTE

Nu må hjemløse tjene 20.000 skattefrit

En ny ordning skal gøre det lettere for hjemløse at få kontakt til arbejdsmarkedet. Med et socialt frikort får de nu mulighed for at tjene op til 20.000 kroner årligt uden at blive modregnet i sociale ydelser

Af Malene Dreyer, mad@sl.dk

En midlertidig rengøringstjans eller et partimers forefaldende arbejde i ny og næ uden at lønnen modregnes i kontakthjælpen. Det bliver nu en mulighed for hjemløse, som med et socialt frikort kan tjene lidt penge uden at skulle betale skat.

Frikortet giver borgeren mulighed for at tjene op til 20.000 kr. skattefrit om året ved ordinært og udstøttet arbejde for virksomheder, offentlige myndigheder m.v., uden at indtægten fradrages i kontakthjælpen eller andre indkomstafhængige offentlige ydelser.

Målgruppen for det sociale frikort er hjemløse og andre socialt udsatte over 25 år, som har misbrugsproblemer og som har en psykisk lidelse eller sårbarhed kombineret med sociale udfordringer. Og formålet er at give den hjemløse en mulighed for at få kontakt med arbejdsmarkedet og deltage i samfundets fællesskaber - og tilskynde virksomheder til at tage et socialt ansvar.

Der vil være tale om jobs som pakke- og lagerarbejde, rengøring og oprydning og andre

serviceopgaver og forefaldende arbejde, og det er muligt at få lønnen udbetalt kontant fra arbejdsgiveren.

God ide - skuffende løsning

Hensigten bag frikortet møder bred opbakning. Men den konkrete ordning har også fået kritik fra flere sider, dels for at være finansieret af satspuljemidler - og dels for at være administrativt tung. Planen har været en nem og ubureaukratisk løsning, men før den hjemløse kan få glæde af ordningen, skal han eller hun visiteres til et socialt frikort af kommunen.

Ordningen skal desuden administreres i et it-system, hvor den hjemløse skal oprettes med et ID-nummer, som han eller hun skal opgive til arbejdsgiveren. Det sammen med udfordringen i at finde

de op mod 4.000 forefaldende ordinære jobs, der er målet, får blandt andre Rådet for Socialt Udsatte til at tvivle på, om ordningen kan komme de mest udsatte til gavn.

Socialstyrelsen har lavet en pjece til målgruppen om det sociale frikort og en pjece til kommunernes medarbejdere. Her anbefales kommunerne at opsøge målgruppen og opsøge mulige interesserede til at søge om et frikort på forhånd, så det formelle er på plads, hvis de på et tidspunkt får et job på hånden. ■

Find pjecerne på Socialstyrelsens hjemmeside.

AUTISME OG ALDRING

Det har været rigtig godt at se kritisk på vores egen organisation og måden, vi gør tingene på. Det er sundt at mødes med andre og få sparring udefra, så vi kan skubbe til hinanden

Anny Aarup, afdelingsleder Seniorhuset

Sæt ord på borgernes følelser

Når mennesker med autisme bliver ældre, spiller forandringerne i relationerne til de allernærmeste en stor rolle. Det viser et autismeprojekt, som fokuserer på, hvad der sker, når alderen rammer mennesker med autisme

Af Jakob Rohde-Brøndum, nyhedsrum@sl.dk
Foto: Ernst van Norde & GAU-netværket

Den klassiske musik strømmer ud fra en af lejlighederne og rammer fint stemningen ind på det centrale og imødekommande bytorv i Seniorhuset i Hinnerup nord for Aarhus. Både udendørs og indendørs er farverne holdt i grønne og lyse nuancer med flere vinduespartier, så de fire ældre beboere med autisme kan følge med i livet i huset.

– Hele arkitekturen og indretningen er gennemtænkt, så beboerne har det bedst muligt og kan følge med i, hvad der sker, uden at de nødvendigvis behøver at deltage, fortæller afdelingsleder i Seniorhuset Anny Aarup, mens hun viser rundt i huset.

Seniorhuset er et botilbud til seniorer med autisme og det første af sin art i Danmark specialdesignet til netop denne målgruppe. Fælles for borgerne er, at de har brug for megen støtte og rådgivning i hverdagen. Botilbuddet danner samtidig rammen for et udviklingsprojekt, hvor Region Midtjyllands Specialområde Autismesamler den viden og erfaring, medarbejderne har med gruppen af ældre for at kunne målrette en

støttende og individuel pædagogik til seniorer. Botilbuddet er et af i alt fem tilbud, som har deltaget i et treårigt projekt om aldring og autisme (læs mere om projektet på side 20).

Store udfordringer med relationer

En af de mange cases, som dannede grundlag for hele projektet, var en 52-årig mandlig beboer i Seniorhuset. Da hans far blev ramt af demens, gennemgik beboeren store følelsesmæssige udfordringer.

– Vi brugte ham som case. Vi kiggede på hans adfærd, talte med alle omkring ham og afdækkede hele hans situation. Og det viste sig tydeligt, at hans bekymringer og stress over familiens situation havde påvirket hans trivsel, fortæller socialpædagog Marianne Fisker, som var tovholder i arbejdet med den 52-årige beboer.

Borgere med autisme er meget sårbare og udfordret i forhold til at skabe tætte relationer. Og når forholdet til forældre ændres på grund af dødsfald og sygdom, så gennemgår den enkelte borger en gennemgribende forandringsproces, som fagpersonalet skal kunne håndtere.

I den konkrete case var det derfor vigtigt for medarbejderne at finde ud af, om beboeren var i stand til at give udtryk for sine følelser og ønsker i forbindelse med ændringen af de nærmeste relationer.

– Han kunne ikke tale om sine følelser, men han kunne skrive om dem. Så det handlede om at finde en situation, som han kunne mestre, og det kunne han med et skriv foran sig, siger Marianne Fisker og understreger vigtigheden af at kunne kommunikere med beboerne om deres følelser:

– Vi har tidligere nok haft mere fokus på, om de

UDSYN

Grønne, lyse nuancer. Åbne rum - og masser af vinduer. I Seniorhuset er indretning og arkitektur med til at gøre det lettere for de fire ældre beboere med autisme at følge med i livet i huset, uden at de nødvendigvis selv behøver at deltage.

STOLTHED

– Vi har alle oplevet en faglig stolthed ved at være med i projektet 'Ældre med autisme', siger afdelingsleder i Seniorhuset Anny Aarup.

KOMMUNIKATION

– I projektet opdagede jeg fx, at en borger, som har svært ved at tale om sine følelser, bedre kunne udtrykke sig på skrift, fortæller socialpædagog Marianne Fisker.

Vi har tidligere nok haft mere fokus på, om de kunne tage en opvask. Men det er mere vigtigt, at vi kan tale følelser med beboerne

Marianne Fisker, socialpædagog Seniorhuset

Kort om projektet 'Ældre med autisme'

- Et netværk - GAU-netværket - bestående af fem autismetilbud fik i 2014 penge af Veluxfonden til et treårigt landsdækkende projekt om aldring og autisme. Et af de fem tilbud er Seniorhuset, som hører under Hinnerup Kollegiet i Region Midtjyllands Specialområde Autism.
- Netværkets formål har været at skabe praksisnær viden om, hvordan mennesker med autisme i alderen 50+ oplever de livsændringer, som følger med aldring. Netværket har afsøgt ny og praksisnær viden om, hvordan professionelle bedst kan hjælpe mennesker med autisme til at ældes med den bedst mulige livskvalitet.
- Forsknings og konsulenthuset DEFACTUM i region Midtjylland har været projektsekretariat. Læs mere på kortlink.dk/wcnc

Kilde: DEFACTUM, region Midtjylland

kunne tage en opvask. Men det er mere vigtigt, at vi kan tale følelser med beboerne.

Støtte til nye relationer

Gennem empiriske undersøgelser og tiltag lærte personalet beboeren endnu bedre at kende, og de fik en langt bedre og bredere forståelse af hans forudsætninger, kompetencer, relationer og livskvalitet og af ham som menneske..

Ifølge Marianne Fisker skal det pædagogiske personale støtte borgerne i at få udtrykt, hvad der er livskvalitet for den enkelte beboer.

– Vi kan derfra arbejde med konkrete tiltag, når deres pårørende enten ikke er her længere eller ikke kan udfylde den samme rolle i samspillet med borgeren, siger hun.

Projektet har understreget vigtigheden af at støtte borgerne i at etablere nogle nye, ikke-professionelle relationer. Det gælder også for beboeren, hvis far blev ramt af demens.

– Når vi ser på det overordnede billede, er der for os slet ingen tvivl om, at hans familie har været – og stadig er – en stor del af hans hverdags- og livskvalitet. Men vi fandt også ud af, at vi professionelle ikke kan erstatte de ændrede relationer mellem beboerne og deres familier, fortæller Marianne Fisker.

Afdelingens undersøgelser viser nemlig, hvor sårbare borgerne reelt er i forhold til at skabe relationer og venskaber med husets øvrige beboere. De professionelle er ofte ikke i tilstrækkelig grad opmærksomme på, hvor meget de hjælper og

servicerer borgere i relationen mellem borger og medarbejder.

I Seniorhuset arbejder man derfor videre med borgergruppen med et særligt fokus på at etablere relationer på tværs af afdelingerne.

Deler viden med kollegerne

Hele projektet er båret af medarbejderne ude på de enkelte bosteder, som samarbejder målrettet om at skabe viden og udvikling - og om at dele denne viden med andre.

Deltagerne har i løbet af den treårige periode undersøgt en række forhold i flere cases og efterfølgende afholdt fem større seminarer og en række møder, hvor de efter grundige undersøgelser og dokumentation har udarbejdet konklusioner, prøvehandling og opfølgninger.

– Det har været rigtig godt at se kritisk på vores egen organisation og måden, vi gør tingene på. Det er sundt at mødes med andre og få sparring udefra, så vi kan skubbe til hinanden, siger afdelingsleder Anny Aarup.

Tre temaer har været i fokus i projektet: Ændrede hverdage, ændret helbred og ændrede relationer. Under hvert tema har medarbejderne arbejdet med en case, hvor de bl.a. har været forpligtet til at registrere relevante oplysninger.

Den systematiske registrering har ført til nye erkendelser. Eksempelvis hviler den pædagogiske indsats ifølge Anny Aarup ofte på tolkninger og hypoteser vedrørende den enkelte borgers adfærd og behov. Men projektet viser, at disse antagelser og hypoteser ofte må revideres, når de udsættes for en grundig analyse.

– I forbindelse med projektet viste det sig, at mange af vores antagelser var forkerte. Det kunne f.eks. være, hvor mange gange en bestemt beboer havde reageret på en bestemt måde. Da vi så begyndte at registrere det, viste det sig, at vores oprindelige antagelser og virkeligheden ikke var den samme, siger Anny Aarup.

Forstår adfærd bedre

Medarbejderne kan derfor bruge de systematiske registreringer til at foretage ændringer på et mere oplyst grundlag, fortæller afdelingslederen.

– Vi har nok tidligere haft mere fokus på beboernes færdigheder. Altså, hvad kan de - som fx at dække bord, rydde op og den slags. Men i forbindelse med projektet er vi blevet mere bevidste om beboernes behov og problemstillinger, så vi bedre kan forstå deres adfærd og dermed lettere kan hjælpe dem videre, siger Anny Aarup.

Ifølge lederen af Seniorhuset har projektet vist værdien af at integrere systematiske analyseskaber i det pædagogiske felt samt værdien af at registrere og teste holdbarheden af de forestillinger og rutiner, som personalet bringer med ind i samspillet med borgeren. Projektet har afdækket ny og til tider overraskende viden om målgruppen, om botilbuddene og om samspillet borgere og professionelle imellem.

– Jeg kan kun opfordre andre til at sige ja, hvis de får muligheden for at deltage i et lignende projekt. Vi har alle en faglig stolthed over, at vi har været med til at arbejde med projektet, siger Anny Aarup. ■

UNIKT

Seniorhuset i Hinnerup er et botilbud til seniorer med autisme - og det første af sin art specialdesignet til netop denne målgruppe.

SOCIAL ARV

Anbringelser trækker spor til næste generation

Hvad betyder det, at far eller mor har været anbragt som barn? Ny bog samler for første gang beretninger og udsagn fra børn af tidligere anbragte

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Foto: Colourbox

'Min mor har passet på ham på sin måde og har stor respekt for det han har oplevet og været igennem – hun syede for få år siden en bamse til ham, for som hun sagde, sådan én har han aldrig haft som barn. Der var han omkring de 70 år. Det, synes jeg, var kært.'

Anonym datter til en tidligere anbragt

Han har slet ikke lært at elske og slet ikke sig selv; og så kan man jo ikke elske andre.'
'Min far havde brug for megen kærlighed, siger min mor, og han gav hende og os børn meget. Jeg spekulerer af og til over, om man kan give noget, man aldrig selv har fået? Jeg mener jo, at man kan.'

Sådan lyder to vidt forskellige vurderinger i bogen 'Anbragte børns børn', der samler beretninger og udsagn fra børn, hvis forældre har været anbragt på en døgninstitution.

Ifølge historiker og formidler ved Danmarks Forsorgsmuseum, Sarah Smed, er det første gang, at stemmer fra børn af tidligere anbragte på den måde samles til et flerstemmigt kor.

– Fagfolk, meningsdannere, alment interesse-rede og ikke mindst tidligere anbragte og deres børn bør nærlæse bogen og lytte til disse stemmer, som generøst deler deres livserfaringer og tanker. Alt andet ville være skammeligt. For hvis ikke vi forsøger at blive klogere på, hvordan det er i nutiden på baggrund af det, der var i fortiden, for at gøre det bedre og klogere i fremtiden – ja, så er vi nok ikke for kloge', skriver hun i forordet til bogen, der er udgivet med støtte fra Socialpædagogerne.

Piller og straf

I alt indeholder bogen mere end 20 beretninger, der på forskellig vis beskriver, hvordan forældrenes anbringelse har fået betydning for næste generation. En kvinde fortæller eksempelvis om farens barske opvækst på døgninstitution.

'Man kunne blive straffet for noget, som en

anden havde gjort. Man blev tvunget til at spise op eller til at blive klippet på en bestemt måde. Afstraffelser, som man i dag ville blive dømt for at udøve. Børnene fik én slags piller om morgenen for at vågne og nogle andre for at falde i søvn igen om aftenen. Man vidste sig aldrig sikker på, hvad der kunne ske om natten', fortæller hun.

Det stemmer godt overens med bogens forfatteres beskrivelse af skole- og ungdomshjem op til 1970'erne, hvor børnene oftest blev mødt af medarbejdere uden pædagogisk baggrund, og hvor målet især var at skabe ro, orden, disciplin og respekt overfor de voksne.

Datteren til den tidligere anbragte fortæller, hvordan barndommen prægede hendes far i voksenlivet, og hun husker bl.a. deres juleaftener.

'Min far kunne sidde i mørket og græde og kunne slet ikke finde ud af at hygge sig og fejre det. Nu hvor der var pænt pyntet, glade mennesker og gaver, så var det SÅ svært for ham at være en del af det hele; han havde jo ikke rigtig prøvet det før.'

Dårligt selvværd

Datteren beskriver, hvordan faderen led af dårligt selvværd, som han gav videre til hende og sine fire andre børn. Som barn hadede hun ham som pesten, fordi han behandlede hende og de andre så hårdt.

'Den gang ville jeg bare væk, for jeg kunne ikke forstå, at han kunne være så ond og ligeglad, som han tit var. Men han var jo opdraget til at tro, at det var sådan, man opførte sig.'

I dag slår datteren fast, at hun elsker sin far af hele sit hjerte; selv om hun ikke længere har kontakt med ham. Hun har været nødt til at bryde kontakten for, som hun selv siger: 'Få tørt bagagen og få styr på mit eget rod. Jeg ved, at jeg aldrig får den accept og kærlighed fra ham, jeg så desperat har søgt siden barn. Det er nu et lukket kapitel. Desværre.'

Ikke desto mindre fortæller hun, at hun nu meget bedre kan forstå sin far.

'Filmen 'Der kommer en dag' om

godhavnsdrengene (som også var anbragt, red.) var et vendepunkt for mig, for nu forstod jeg pludselig bedre, hvad han havde været igennem.'

Tro på livet

En anden datter har en langt mere positiv historie at fortælle, om end hun også har haft ting at slås med.

'Jeg har selvtillid på mange områder, jeg har en tiltro til, at andre vil mig det godt og er rolig i forhold til at kunne skabe mig et godt liv med gode folk omkring mig,' fortæller hun i bogen.

Datteren pointerer, at det ville have set helt anderledes ud, hvis hendes mor ikke havde været der og passet på faderen.

'Min mor har passet på ham på sin måde og har stor respekt for det, han har oplevet og været igennem. Hun syede for få år siden en bamse til ham, for som hun sagde, sådan én har han aldrig haft som barn. Der var han omkring de 70 år. Det, synes jeg, var kært.'

Hun lægger samtidig vægt på, at hendes far er et meget kærligt menneske, der ikke er bange for at vise følelser eller snakke om dem.

'Han siger altid, at han elsker os og giver os masser af kys og kram.'

Faren har endvidere været åben om sin barndom, og datteren pointerer, at han er god til at se det sjove i mange situationer.

'Der skulle ikke så meget til for at bringe et lille lysglimt ind i den barske hverdag. Han husker tydeligt, hvis der var nogle folk dengang, der var søde og venlige – dem glemmer han ikke. Han har også fortalt mig, at han var lidt forelsket i en af køkkenpigerne, fordi hun altid sang og smilede. Det gjorde underværker. Og han har fortalt om den dag, hvor der kom en mejerist forbi og gav alle børnene en is.'

Kæmp for kærligheden

Poul-Erik Rasmussen, der selv er tidligere anbragt og formand for 'Godhavnsdrengene', har skrevet bogens andet forord. Her fortæller han, hvordan han selv blev svigtet som barn – og efterfølgende svigtede sine egne børn.

'At vi gamle børnehjemsunger går rundt med en masse ar og skyldfølelse, er vist ingen hemmelighed. Det, vi lærte, var, at vi ikke kunne stole på nogen. Hvis vi søgte tryghed, fik vi tæsk, hvis vi viste følelser, blev vi kaldt svage, betroede vi os til nogen, blev det misbrugt. Kort sagt, vi fik ordene: 'Du er intet, du bliver aldrig til noget, og du er anbragt her, fordi der ikke er andre, der vil have dig' banket ind, bogstavelig talt, hver eneste dag.'

Han bruger ikke sin egen opvækst som en undskyldning for, at han fejlede med hensyn til sine egne børn.

Men det 'er en forklaring på, at jeg nu gemmer på en smerte og skyldfølelse, som er meget svær at rumme. Det er for sent at lave om på, men det er aldrig for sent at komme efter det og undskyldte. Det er det, jeg nu prøver på', siger Poul-Erik Rasmussen.

Han opfordrer også andre tidligere anbragte til at se det i øjnene, hvis de har svigtet:

'Det er ikke for sent, vent ikke som jeg gjorde, det gør for ondt, både på jer og børnene. Kæmp for det, kæmp for kærligheden, men stil ingen betingelser, det har vi ikke krav på.' ■

ARV

En anbringelse kan få stor betydning for næste generation. Det står klart, når man læser tidligere anbragte børns beretninger i 'Anbragte børns børn.'

Fakta om anbragte børns børn

- Bogen 'Anbragte børns børn' bærer undertitlen: 'Beretninger og udsagn fra børn, hvis far eller mor har været på døgninstitution.'
- Den koster 200 kroner, er udgivet i 2018 på Forlaget Dimon og skrevet/redigeret af Oskar Plougmand og Karina Estrup Eriksen.
- Ud fra materiale fra Danmarks Statistik anslår forfatterne, at der i dagens Danmark er mere end hundredetusinde (eventuelt voksne) børn, hvis far eller mor har været anbragt i perioden frem til 1975.

FAGLIG NYSGERRIGHED

LIVSGNIST

Med afsæt i den pædagogiske metode Marte Meo har 69-årige Kristian fået hjælp til at minimere sin selvskadende adfærd - og få livskraften tilbage.

Fra selvskade til smil

Når vi oplever, at en borger har en selvskadende adfærd, som Kristian havde, så er det jo vores opgave at dykke ned i, hvad der ligger bag den adfærd

Gitte Henriksen, socialpædagog

Fra at være selvskadende, grænseoverskridende og voldsom over for sine omgivelser, har 69-årige Kristian nu fået livskraften tilbage. En målrettet indsats med afsæt i den pædagogiske metode Marte Meo har bremset hans uhensigtsmæssige adfærd

Af Jens Nielsen, nyhedsrum@sl.dk

Foto: Robert Attermann/Redstar

Når man i dag ser 69-årige Kristian, er det svært at tro, at han for bare et par år siden havde en ofte grænseoverskridende og udadreagerende adfærd over for sine omgivelser. Med et meget lavt selvværd og et voldsomt selvhad var det svært for Kristian at udtrykke sine følelser. Det endte mange gange i selvskadende adfærd, hvor han fx begyndte at rive sine negle af, bøvse og pruttede uhæmmet eller langede ud efter medarbejderne.

Men det er nu fortid. En målrettet indsats med afsæt i den pædagogiske metode Marte Meo har ændret den ældre mands liv. Hans adfærd med at gøre skade på sig selv er ophørt - og den

uhensigtsmæssige opførsel er minimeret.

Kristian har fået både glimtet i øjet og livsgnist tilbage. Og den forvandling gør socialpædagog Gitte Henriksen både glad og stolt.

– Når vi oplever, at en borger har en selvskadende adfærd, som Kristian havde, så er det jo vores opgave at dykke ned i, hvad der ligger bag den adfærd. Og det er vi lykkes med i hans tilfælde med afsæt i Marte Meo-metoden, siger Gitte Henriksen, som er uddannet Marte Meo-terapeut og medlem af koordinationsgruppen i Socialpædagogernes Faglige Selskab om mennesker med kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser.

Ressourceorienteret

Kristian er udviklingshæmmet og bor på et plejecenter i Herning på et skærmet afsnit for borgere med demens. Her er Gitte Henriksen tilknyttet Herning Kommunes demensteam, hvor hun bl.a. underviser medarbejderne i Marte Meo. Hun blev involveret i indsatsen omkring Kristian, da en sosu-assistent fra afsnittet tog den konkrete sag op i forbindelse med et Marte Meo-grundkursusforløb.

– Vi havde seks undervisningsforløb på kurset, og hver gang havde min kollega Kristine en ny film med, som vi analyserede. Marte Meo bygger jo

på viden om, hvordan hjernen fungerer - og ved i fællesskab at se film, der viste, hvordan Kristian reagerede i forskellige situationer, fandt vi fra gang til gang nye arbejds punkter, som Kristine kunne gå videre med i sit arbejde med Kristian, siger hun.

Den tværfaglige indsats med afsæt i socialpædagogiske metoder har ændret noget helt grundlæggende i Kristians liv, fortæller Gitte Henriksen. Og det handler i høj grad om at flytte blikket og se på borgeren som menneske.

– Det hele handler i bund og grund om at vide, hvad den enkelte beboers hjerne har brug for. Så vi kigger på, hvad beboerne fortæller os med kroppen, med øjnene og nogle gange med sproget. Vi finder nøglen til det enkelte menneske – og det har både reduceret konflikterne, styrket fagligheden og styrket samarbejdet og trivsel på tværs af fagligheder, siger hun.

Indsatsen omkring Kristian har i høj grad fokuseret på hans selvværd, og her har det teoretiske afsæt bl.a. været John Bowlbys tilknytningsteori og Daniel Sterns tilsvarende teorier om relationspsykologi.

Fra nej- til ja-cirkler

Afsættet i indsatsen omkring Kristian var at aktivere hans egne ressourcer og vende udviklingen – fx i forhold til de negle, som han før havde revet af, så snart de var store nok til det.

– Det er jo små bitte skridt ad gangen. Den pågældende kollega, som arbejdede med Kristian, fokuserede på det gode. Hun roste og bekræftede simpelthen én negl ad gangen: 'Nej, hvor er den blevet fin og stor', kunne hun sige og gøre det til noget positivt. Det handler ganske enkelt om at gå fra nej-cirkler til ja-cirkler – hele vejen rundt om Kristian, fortæller Gitte Henriksen.

En udfordring undervejs var, da Kristian skulle flytte fra en boenhed til nye omgivelser og nye

beboere på plejecentret. Her handlede det i høj grad om at bruge de pædagogiske metoder til at komme en potentiel negativ udvikling i forkøbet - bl.a. ved at gøre alle møder med Kristian til en positiv oplevelse for ham:

– Medarbejderne omkring Kristian fandt ud af, at positiv opmærksomhed kunne minimere den selvskadende adfærd. Når han blev overdænget med ros, anerkendelse og knus, fik han den opmærksomhed, han faktisk bad om, når han var udadreagerende og gjorde skade på sig selv. Vi har med et fælles fagligt afsæt formået at bryde det negative reaktionsmønster, fortæller Gitte Henriksen.

Vi ser mennesket

Ud over lettelsen i Kristians familie, så har den tværfaglige indsats baseret på socialpædagogiske metoder også hjulpet medarbejderne på tværs af faglig baggrund med at være mere nysgerrige i hverdagen - og opmærksomme på, hvad der ligger bag beboernes adfærd.

– Mange steder går man lidt for meget op i 'synsninger', der så bliver ført ind i adfærdsskemaer som rene afkrydsninger. Det kan være godt nok og brugbart i nogle sammenhænge, men når det handler om mennesker, kommer der ofte til at mangle noget refleksion, siger Gitte Henriksen og forklarer, hvordan en socialpædagogisk tilgang kan være med til at skabe udvikling hos fx mennesker med demens.

– Med en beboer som Kristian, har det været helt afgørende, at vi møder ham med troen på, at der under hans selvskadende adfærd ligger noget helt andet, vi skal have gravet frem. Det handler om at sætte fokus på det enkelte menneskes ressourcer og hele tiden insistere på at se mennesket fremfor problemet eller sygdommen. ■

Hvad er Marte Meo?

Marte Meo er en metode, hvor man anvender video til at analysere samspillet mellem mennesker. Man filmer almindelige situationer fra hverdagen og fokuserer på de positive situationer, hvor samspillet fungerer. Det handler fx om øjenkontakt, om hvor mange initiativer vedkommende tager - og hvordan han eller hun reagerer på lys, lyd, bevægelse eller afbrydelser. Der handler også om, at medarbejdere møder de initiativer, beboeren tager, positivt, så vedkommende får vilje og gejst til at tage nye initiativer.

Formålet med Marte Meo er at skabe en anerkendende og udviklingsstøttende kommunikation mellem fx børn og voksne – eller som i Herning mellem ældre beboere og personalet på plejecentre.

Du kan læse mere om metoden på Marte Meo Foreningens hjemmeside martemeo.dk

Konference:

Styrk din faglige nysgerrighed

Hvad skal der til for at knække koden og få etableret den kontakt, der forløser drømme og potentiale også hos borgere med svære funktionsnedsættelser? Hvordan trodser man alle forhindringer og får etableret en kommunikation om de ting, der kan løfte borgerens livskvalitet, selvbestemmelse og glæde i hverdagen?

På en medlemskonference den 25. februar sætter Fagligt selskab om mennesker med kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser fokus på den nysgerrighed - og den trang til at afsøge alle muligheder for at give sprog til den enkeltes håb og ønsker, der ligger indlejret i den socialpædagogiske faglighed.

Læs mere - og tilmeld dig på kortlink.dk/w99x, eller klik ind på fagligeselskaber.sl.dk

FAGLIG NYSGERRIGHED

SELVVÆRD

Sammen med Birgitte Klæmmensen (tv) og Kirsten Frandsen (th) har Ida fået større selvtillid.

Nu elsker Ida sig selv

Idas liv har ændret sig fra konstant utryghed og afhængighed af hjælp til stor tro på sig selv og en høj grad af selvhjulpethed. Med intens socialpædagogisk støtte overvandt hun den angst, der i årevis havde gjort hende utryg

Af Jens Nielsen, nyhedsrum@sl.dk
Foto: Lars Holm

Hun har før kørt Tour de Bornholm på en tandem – men derfra så til selv at kunne cykle... Hun har fået så meget selvtillid og tro på sig selv

Birgitte Klæmmensen, socialpædagog Nattergalevej

Hvordan forklarer man en ung kvinde, som har infantil autisme og en udviklingsalder på to til fire år, at hun skal gennem en større operation? En kvinde, som fra barnsben har haft massive tarmproblemer, har utallige indlæggelser med i bagagen - og som har været båret og forflyttet meget i seler, hvor magtanvendelser ikke har været sjældne?

Den udfordring tog de op i Boenheden Nattergalevej i Skive, hvor beboeren Ida som 19-årig i 2005 stod over for en stomioperation. Det førte til en proces over et halvt år, hvor socialpædagog Kirsten Frandsen bl.a. tog syge tøjdyr, ambulancer og stomiposer med vand i brug, når hun legede operation med Ida.

Men én ting er at lege operation. Noget andet er den rigtige operation, hvor det var svært at forklare forløbet rigtigt for Ida. Der måtte sættes tre fra personalet på for at håndtere hende til selve operationen - og efterfølgende krævede indgrebet en meget lang tilvænnning.

– Der er ingen tvivl om, at det var meget grænseoverskridende for Ida, konstaterer Kirsten Frandsen.

I årene efter operationen slog utrygheden ud i lys lue både i forbindelse med skift og selv meget små nye tiltag. Især om morgenen ville Ida ofte slet ikke ud af sengen, og den daglige pleje, der er påkrævet efter et stomiindgreb, var et tilbagevendende problem.

Ofte slog og skubbede Ida til den pædagog, der var ved at hjælpe hende med at skifte stomiposen og den plade, den sidder på. Også ved sygehus- og lægebesøg reagerede hun med utryghed og ville ikke lade sig undersøge – hvis hun overhovedet ville med på køreturen til lægen.

Legede operation med Ida

I dag møder vi en helt anden Ida. Hun cykler selv rundt – sammen med personalet, men på sin egen cykel. Hun klarer store dele af den personlige hygiejne, der er forbundet med hendes stomi - og hun stråler af selvtillid over alt det, hun nu kan selv.

Den markante forandring i Idas livskvalitet skyldes i høj grad, at medarbejderne gjorde en særlig indsats for at sikre et bedre forløb, da Ida igen i 2016 skulle undersøges og i narkose. Allerede til forundersøgelsen – hvor Ida ellers havde nægtet at samarbejde med lægerne – fik socialpædagogerne en hjælpende hånd fra en narkoselæge, fortæller socialpædagog Birgitte Klæmmensen:

– Lægen fornemmede hurtigt, at der skulle noget lidt anderledes til. Hun gav Ida en narkosemaske med hjem, så hun sammen med os kunne lege med den i de tre uger op til operationen. Og vi sørgede for at tage billeder og film af omgivelserne på hospitalet, så vi kunne arbejde visuelt og auditivt med at forberede hende på det, der skulle ske, siger hun.

I boenheden blev der arbejdet med tegninger og fortællinger: Alle Idas bamsere, pædagogerne og

hende selv prøvede narkosemasken på 'operationsstuen' hjemme hos hende selv.

Og Birgitte Klæmmensen, der skulle med til operationen, opbyggede en fast og klar struktur for dagene omkring selve operationen og brugte de samme ord og sætninger igen og igen, så Ida var helt sikker på, hvad der skulle ske.

Kan nu sige til i tide

Resultatet af indsatsen var ikke til at tage fejl af: Ida var rolig og tryk og samarbejdede i dagene op til og under selve operationen med fagpersonerne omkring hende.

– Efter operationen vågnede Ida op var så lettet og så glad, og i tiden efter gik hun glad til kontrolbesøgene på hospitalet. Og det har været ved – hun er i det hele taget blomstret op, fortæller Birgitte Klæmmensen, som suppleres af kollegaen Kirsten Frandsen.

– Hun har fået et kæmpe boost af at komme sig over sin skræk for hospitalet og selve operationen, der har gjort det muligt for hende at tage et stort spring fremad, siger hun.

Det har også gjort det lettere for medarbejderne at arbejde med Idas selvværd og selvstændighed - bl.a. ved at lade hende selv varetage store dele af den personlige pleje selv.

– Vi satte fokus på hendes udvikling og greb den mulighed, det var, at hun selv var så motiveret. Nu skifter hun ofte selv stomiposen, og hun kan selv skifte sin ble. Og det giver jo øget overskud, når man er så selvhjulpne, konstaterer Kirsten Frandsen.

Samtidig har Ida også udviklet sit sprog. Det er blevet mere nuanceret og er gået fra enkeltord til hele sætninger.

– Nu kan Ida oftere sige til, hvor hun før først sagde fra med et skrig, når filmen var knækket. Det er noget, vi har arbejdet med intensivt over flere år, og nu er vi der, hvor hun retter sig selv. Det afspejler en selvbevidsthed, som igen er med til at styrke hendes tillid til omverdenen, siger Kirsten Frandsen

Selvtilliden er på plads

Ifølge de to socialpædagoger har den helt store forskel i Idas udvikling været det intense forløb op til operationen, hvor tingene nærmest blev 'overindlært' på en både meget struktureret og legende måde - og hvor Ida selv var meget motiveret.

Og selvom der stadig er dage, hvor tingene vælter, er Ida markant lettere at få tilbage på sporet nu.

– Det ødelægger ikke hele dagen, hvis noget er galt. Hendes selvtillid har gjort hende mere fleksibel, siger Kirsten Frandsen, mens kollegaen Birgitte Klæmmensen kommer med eksempler på Idas nye selvtillid. Som fx når hun selv hiver plasteret af efter blodprøven på et kontrolbesøg på hospitalet – eller kaster sig ud i at køre på sin nye trehjulede cykel sammen med personalet.

– Hun har før kørt Tour de Bornholm på en tandem – men derfra så til selv at kunne cykle... Hun har fået så meget selvtillid og tro på sig selv, konstaterer Birgitte Klæmmensen – og citerer Ida Larsen for et nyligt glædesudbrud:

'Jeg er glad for mig selv! Jeg elsker mig selv!' ■

GLÆDE

I følge Birgitte Klæmmensen er Ida blomstret gevaldigt op efter et veloverstået operationsforløb.

LIVSOVERGANGE

Livet er jo ikke uendeligt

Det er sin sag at lægge arbejdet på hylden efter en lang karriere. Det mærkede 65-årige Birthe Esgaard Christensen, da hun trykkede 'send' på sin opsigelse. Men hun havde bl.a. brug for tid til at stoppe op og fordybe sig i tanker om livet

Af Lea Holtze, lhea@sl.dk
Foto: Michael Drost-Hansen

Det er ligesom at få børn – selvom man gør børneværelset klar og forbereder alt, ved man ikke, hvordan det bliver. Og følelser har det jo med at komme uanmeldte

Bestlutningen var taget for længst, og kladden til opsigelsesbrevet lå klar på computeren. På skæringsdatoen én måned før hendes 65-års fødselsdag, skulle hun trykke på knappen. Bare et lille klik med musen.

Et sug gik gennem kroppen på Birthe Esgaard Christensen. Nu lå beslutningen sort på hvidt i chefens indbakke.

– Jeg var glad for mit arbejdsliv. Jeg havde et fællesskab med gode kollegaer, et liv med fuld fart frem og en hverdag, hvor jeg gjorde en forskel for andre. Da jeg trykkede på knappen, var det alt sammen ude, siger hun.

Fagbladet møder Birthe Esgaard Christensen i hjemmet i Aarhus til en snak om den svære overgang, som alle på et eller andet tidspunkt skal tage livtag med. Overgangen fra et travlt arbejdsliv til tilværelsen som folkepensionist.

For Birthe Esgaard Christensens vedkommende gik hun på pension efter 42 år på arbejdsmarkedet – de sidste ti år som socialpædagog og TR ved Reden Aarhus, som er et anonymt være- og rådgivningssted for kvinder, der er havnet i en svær livssituation og udsathed. Mange af kvinderne kæmper med misbrug, psykiske lidelser og prostitution.

– Jeg følte, at tæppet blev revet væk under mig. Det var en form for følelsesmæssig krise, som jeg var uforberedt på trods det, at jeg selv havde

taget beslutningen, siger hun og tøver lidt i sin søgen efter ord, der kan beskrive den endnu uvante livssituation.

– Det er ligesom at få børn – selvom man gør børneværelset klar og forbereder alt, ved man ikke, hvordan det bliver. Og følelser har det jo med at komme uanmeldte. Det er selvfølgelig ikke uventet, at en eksistentiel krise dukker op i store livsovergange, men det kom overraskende pågående, som et 'SLAM'.

Mit liv – her og nu

Fem år forinden havde Birthe Esgaard Christensen overvejet, om hun skulle gå på efterløn. Men da tiden nærmede sig, gik hun i panik ved tanken og besluttede at nøjes med at gå ned i tid. De skiftende og skæve arbejdstider kunne dog mærkes på kroppen, ligesom hun havde nået en alder, hvor nogle af vennerne var begyndt at falde fra på grund af sygdom. Og tanker om, at livet ikke varer evigt, trængte sig på.

– Mit liv var tilrettelagt af en kalender, der altid var fyldt op med arbejde, venner og familie. Og det var dejligt. Men det gjorde også, at jeg ikke havde tid til at tænke på det eksistentielle i mit liv – at stoppe op og fordybe mig i tanker om mit liv her og nu og videre frem. Jeg vil gerne nå til et punkt, hvor jeg kommer overens med min alder og det levede liv. Og det tager tid og kræver opmærksomhed, fortæller hun.

At Birthe Esgaard Christensens levede liv blev et liv som socialpædagog er lidt af en tilfældighed. De første studieår gik på psykologistudiet, men det måtte afbrydes på grund af en graviditet. Herefter fulgte arbejde som rengøringsassistent, selvforsynende i kollektiver, økonoma i en vuggestue og klubmedarbejder, indtil hun fik arbejde som pædagogmedhjælper på Rougsø Centret for voksne med udviklingshæmning.

Og som 50-årig valgte hun at uddanne sig til socialpædagog og fik i 2007 arbejde på Reden Aarhus. Dengang havde stedet en stor stab af frivillige tilknyttet og enkelte faglærte ansat. De

PENSIONIST

Efter 42 år på arbejdsmarkedet kan Birthe Esgaard Christensen nu kalde sig pensioneret socialpædagog.

Den dag, jeg afleverede mine nøgler, var der en af kvinderne, der gav mig en krammer på vej ud af døren og sagde: 'Vi ses. Om ikke andet, så mødes vi i Himlen'

Livsovergange

Livet som socialpædagog kan byde på mange sving på vejen. Fagbladet Socialpædagogen har fulgt en række medlemmers rejse igennem nogle af livets små og store overgange – fra den allerførste dag, hvor man bliver udklækket som socialpædagog, til den allersidste, hvor man lægger livsværket på hylden.

Læs flere socialpædagogers beretning om livsovergange på socialpaedagogen.sl.dk/livsovergange

frivillige ydede en stor indsats, men der herskede en vis 'hattedamekultur', som Birthe Esgaard Christensen udtrykker det.

– Og så lå det ligesom i luften, at det var et kald at gå på arbejde. Kvinderne, der kom til Reden, fik lov til at misbruge i gården, og vi holdt øje med, at de ikke tog en overdosis. Så rent bogstaveligt stod vi ofte med deres liv i hænderne, og der herskede et vist anarki i gården med voldsomme konflikter, som vi samtidig skulle håndtere. Dengang havde vi ofte lidt ondt i maven, når vi mødte ind på Reden, fortæller hun.

Ændring af kulturen

I årenes løb blev der ansat mere faguddannet personale. Der kom mere fokus på arbejdsmiljøet, der – uden gældende arbejdstidsregler – var hårdt presset. I 2011 blev Birthe Esgaard Christensen valgt til TR og kæmpede en årelang kamp for ordnede arbejdsvilkår.

– Det har været et stort arbejde at vende den eksisterende kultur. Men det lykkedes med opbakning fra kollegerne. Og det, jeg i dag er allermest stolt af og glad for, er, at medarbejderne på Reden Aarhus nu har ansættelseskontrakter, der følger gældende overenskomst for socialpædagoger. Det er stort, siger hun.

Måske havde Birthe Esgaard Christensen haft kræfterne til at blive endnu længere på arbejdsmarkedet, hvis hun ikke samtidig skulle løfte opgaven som TR. Men omvendt har arbejdet som TR også været meget motiverende for hende.

– Jeg har svært ved at acceptere, når der er uretfærdighed til blandt mennesker. Også når det forekommer på arbejdsmarkedet. For det påvirker menneskers trivsel og hele arbejdspladsens trivsel og dermed også indsatsen over for de borgere, vi er ansat til at hjælpe.

Arbejde med hjertet

I sidste ende har professionaliseringen af Reden Aarhus også haft afgørende betydning for gadens kvinder, mener Birthe Esgaard Christensen.

– Hvis man ikke har den faglige dimension med, men kun arbejder med hjertet, kan man gøre mere skade end gavn over for de kvinder, der har været så plaget af omsorgssvigt, overgreb og incest. Hvis man fx på grund af medfølelse for en kvinde forfordeler og giver hende privilegier på Reden, kan hun komme i problemer på grund af jalousi fra de andre kvinder. Og knytter man så nære bånd til kvinderne, at man gør sig selv uundværlig, gør man dem en bjørnetjeneste, for det gør dem afhængige af relationen og skaber begrænsning i deres liv, forklarer hun,

Alligevel er der ingen tvivl om, at Birthe Esgaard Christensen har 'arbejdet med hjertet', som der også står i et afskedskort fra en af kvinderne fra Reden. For det at arbejde professionelt er ikke ensbetydende med, at man ikke bliver rørt, ramt og rystet af kvinderne, som hun indskyder.

Mere end rene kanyler

Det blev hun fx, da en af gadens unge kvinder en dag kom forbi Reden. Hun var stoftrængende og havde det elendigt. Og hun bad Birthe Esgaard Christensen om at få noget tøj fra loftet – høje

stilletter, en kort nederdel og en nedringet bluse – hvorefter hun stavrede grædende ned ad gaden.

– I sådan en situation føler man sig magtesløs, og det er nødvendigt at sparre med kollegerne, så følelserne ikke sidder fast, siger hun og fortsætter:

– Jeg husker nogle øjeblikke, hvor kvindernes sårbarhed har berørt mig dybt, og hvor jeg har ønsket, at jeg kunne tage noget af deres smerte fra dem. Mange er døde undervejs, og mange sætter sig spor i hjertet. Det kan man ikke komme udenom.

Reden arbejder ud fra en skadesreducerende tilgang, hvor kvinderne typisk får hjælp med basale ting som varm mad, et bad, rent tøj, kondomer, nye kanyler og pumper – ting, der gør det nemmere at overleve det barske liv på gaden. Men der er meget mere i indsatsen end det, fortæller Birthe Esgaard Christensen.

– Jeg har lyttet, jeg har været interesseret i deres liv, og jeg har set dem som de mennesker, de er. Jeg har grinet, pjattet, trøstet og taget del i deres sorger og glæder. Og så har jeg bygget bro og hjulpet dem videre, hvis de har ønsket at skabe forandringer i deres liv, siger hun og fortsætter:

– Vi, Reden, er der hele tiden for dem – 365 dage om året. Nu er jeg der ganske vist ikke mere, men jeg har givet mine erfaringer videre. Ikke skrevet ned som en manual eller overleveret i en spand, for det kan man ikke med socialpædagogik. Det er jo en konstant levende proces. Men jeg har, sammen med mine kolleger, været med til at påvirke og udvikle fagligheden på Reden, så alle trækker på den samme hammel. Det, synes jeg, er professionelt.

Vi ses i himlen

Birthe Esgaard Christensen trækker på smilebåndet, når hun tænker på, hvad de mon laver nede på Reden Aarhus netop nu – at en kvinde måske flipper ud over, at hendes metadon er blevet nuppet, mens en anden jubler begejstret over, at der er flødeskum til kagen i dag.

– Jeg savner dem. Og jeg savner det leben, der er, når man træder ind ad døren, siger hun og forklarer, at hun stadig drømmer om kvinderne om natten.

I nat var det 'Lene', der spøjte. En kvinde med et dybt misbrug og et belastet liv, der trængte til et stort knus i drømmene.

Det puster til tanken om at tage nogle vikartimer på den gamle arbejdsplads, fortæller Birthe Esgaard Christensen. Både for at bevare en vis kontakt med stedet, og måske også fordi beslutningen om at stoppe helt er forbundet med tanker om, at livet ikke er uendeligt. Men det er netop de tanker, Birthe Esgaard Christensen vil tage livet med.

– Den dag, jeg afleverede mine nøgler, var der en af kvinderne, der gav mig en krammer på vej ud af døren og sagde: 'Vi ses. Om ikke andet, så mødes vi i Himlen'. Tjaa, det er muligt. Men jeg vil gerne forholde mig til det og vide, hvad det handler om – hvad alderdommen, det liv, der kommer nu, og arbejdslivets ophør, betyder for mig, slutter hun. ■

Siden interviewets tilblivelse er Birthe Esgaard Christensen begyndt at tage nogle vikartimer på Reden Aarhus.

PSYKIATRI

Visitationskrav skal lempes

Sundhedsministeren vil med et nyt lovforslag gøre det lettere at indstille borgere til en af de særlige pladser i psykiatrien

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

De 150 særlige psykiatriske sengepladser blev etableret for at sikre bedre recovery-forløb for nogle af samfundets mest udsatte borgere med psykiske lidelser - og forebygge vold i socialpsykiatrien. Men i løbet af de nye tilbuds første leveår har det vist sig, at det mange steder er en udfordring at få visiteret de borgere til tilbuddet, som de særlige pladser er målrettet. Derfor fremsatte sundhedsminister Ellen Trane Nørby (V) kort før jul et nyt lovforslag, der skal justere visitationskriterierne. Det skriver dknyt.

Ifølge lovforslaget vil ministeren bl.a. give regionsrådet mulighed for at indstille en borger til en af de særlige pladser. Samtidig vil ministeren ifølge dknyt ændre tre kriterier, sådan at patienten ikke længere skal udgøre en aktuel fare - men blot en potentiel fare i fremtiden. Således behøver patienten ikke længere at have en endelig psykiatrisk diagnose.

Derudover åbner lovforslaget op for, at det bliver muligt at visitere patienten, hvis man vurderer, at opholdet er det bedst egnede for vedkommende. Tidligere hed det i kriteriet, at opholdet skulle have 'afgørende' betydning for patienten.

Hørings svar fra SL

Lovforslaget har været i høring, hvor bl.a. Socialpædagogerne

har afgivet høringssvar. Af høringssvaret fremgår, at forbundet mener, at det er for tidligt at lave visitationskriterierne om allerede nu, fordi hverken de særlige pladser eller de kommunale forvaltninger har haft tilstrækkelig tid til implementering.

Men selvom både KL og Danske Regioner har været stærkt kritiske overfor de særlige pladser og opfordret regeringen til at omlægge pladserne til ordinære sengepladser i psykiatrien, så udtrykker sundhedsministeren i en kronik i Jyllandsposten den 27. december, at hun med lovforslaget om justering af visitationskriterierne vil sikre, at de 150 pladser reelt bliver taget i brug efter hensigten. Hun skriver bl.a.:

'Vi skal huske på, at pladserne er tiltænkt mennesker med misbrug og psykiske lidelser - borgere, der virkelig har brug for hjælp. Jeg har for nylig besøgt Vordingborg, som har haft succes med de særlige pladser. Her er der fuld belægning og tilfredshed blandt både personale og beboere, hvilket for mig er et konkret bevis på, at det er alt for tidligt at opgave pladserne', lyder det fra Ellen Trane Nørby.

Netop de særlige pladser i Vordingborg kan du læse meget mere om i artiklen 'Her er du beboer - ikke patient' bragt Socialpædagogen nr. 17, 2018. ■

NOTER

Virksomhedsrettet indsats for psykisk syge i job

Svært psykisk syge menneskers muligheder for at få foden indenfor på arbejdsmarkedet stiger markant, hvis man hurtigere sætter ind med job og uddannelse. Det viser et kontrolleret forsøg, Projekt Inklusion, som er gennemført i hhv. Odense, Silkeborg, Frederiksberg og København. I projektet har udsatte borgere med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet og svære psykiatriske diagnoser bl.a. fået hjælp fra en mentor - ud fra metoden IPS (Individual Placement and Support). Over en periode på 18 måneder kom knap 60 pct. af borgerne i job eller uddannelse - og det er knap 30 pct. mere end i kontrolgruppen. Der har været 720 ikke-arbejdsmarkedsparede borgere med i projektet, der er gennemført af Region Hovedstadens Psykiatriske Forskningsenhed.

tln

Håndholdt hjælp til unge i Frederikshavn

9,7 mio. kr. har Frederikshavns Kommune fået fra Socialstyrelsens 'Projekt Efterværn' - og de penge skal nu bruges til gavn for de unge, der har været anbragt eller haft en støttekontaktperson ind til det 18. år. Det skriver Lokalavisen Frederikshavn. Kommunen vil investere i en særlig håndholdt indsats i forhold til den enkelte unge indtil det fyldte 23. år, fordi erfaringer viser, at overgangen til voksenlivet kan være vanskelig for mange udsatte unge. I første omgang bliver der tilrettelagt en særlig indsats for 110 unge, som er i efterværn - og som skal hjælpes videre i uddannelse eller job, så de på sigt kan forsørge sig selv og mestre en hverdag i egen bolig.

tln

Ungdomskriminalitetsnævn en realitet

Trods massiv modstand fra fagfolk, herunder Socialpædagogerne, vedtog regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkepartikort før jul to lovforslag, der udmønter regeringens reform om en ny og helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet. Reformen, der er trådt i kraft ved årsskiftet, byder bl.a., at der skal oprettes et såkaldt Ungdomskriminalitetsnævn for børn ned til 10 år. Nævnet oprettes i samtlige politikredse. Forbundsformand i Socialpædagogerne Benny Andersen kritiserer politikerne for at vende det døve øre til fagfolk og udtaler: 'Politikerne kalder det et initiativ for at bekæmpe ungdomskriminalitet. Jeg kalder det et strafferetligt parallelsystem, som er ødelæggende og forkert på så mange niveauer'.

tln

Opholdskrav vedtaget

I slutningen af december vedtog et flertal i Folketinget en lov om opholdskrav, som har betydning for retten til dagpenge. Opholdskravet betyder, at man skal have opholdt sig i Danmark eller et EU/EØS-land i mindst 7 år ud af de seneste 12 år for at have ret til dagpenge, hvis man bliver arbejdsløs. I det oprindelige forslag lød opholdskravet på 7 ud af 8 år. Men den kritik lovforslaget har mødt fra bl.a. A-kasserne, der kaldte det en urimelig forringelse af dagpengesystemet, fik beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen til at lempe kravene til, hvor mange år man skal have været i Danmark for at få ret til dagpenge.

tln

SYNSPUNKT

Velkommen til pædagoguddannelsen

Af Sissel Wolf Sørensen,
Faglig Sekretær i Pædagogstuderendes Landssammenslutning (PLS)

SYNSPUNKTER

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

LÆSERBREVE

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til nyhedsrum@sl.dk

Kære nye pædagogstuderende. Velkommen på uddannelsen og velkommen i fællesskabet af pædagogstuderende. Pædagoguddannelsen er Danmarks største og vigtigste uddannelse - fyldt med menneskelige, livlige og engagerede studerende.

Undervejs i dit studie, vil du blive mødt af mange forskellige mennesker, som kommer til at præge den praksis, som du skal færdes i som kommende pædagog. Undervisere, medstuderende, praktikvejledere, kollegaer, ledere, forældre og pårørende har alle en holdning til, hvad der skal indgå i, og hvordan du skal forme dit pædagogiske virke.

Det er et stort ansvar - og det kan til tider godt være forvirrende at navigere i.

Derfor er vi, i Pædagogstuderendes Landssammenslutning (PLS), der for dig. Igennem hele din studietid står vi klar til at tilbyde dig sparring, gode råd - og

til at bidrage med faglig viden, som du kan bruge, uanset hvor langt i uddannelsen du er.

Som en del af vores fællesskab, har du mulighed for at deltage i en lang række af arrangementer med andre pædagogstuderende - men også med færdiguddannede pædagoger og socialpædagoger:

- På studiestederne holder vores lokale afdelinger faglige oplæg og sociale arrangementer.
- Nationalt arrangerer PLS to gange om året en kursusweek-end, hvor alle medlemmer kan komme gratis med og blive klogere sammen med studerende fra hele landet.
- I de lokale kredse ved Socialpædagogerne og BUPL kan man som studerende få lov at deltage i møder for færdiguddannede og blive inspireret af dem, som allerede er i faget.

Pædagoguddannelsen er, og skal være, en helt særlig uddannelse med plads til personlig udvikling, kreative ud- og indtryk, leg, praksis, spændende teori og ikke mindst fællesskab!

Det er nogle af hovedbudskaberne, som vi i PLS kommer til at bringe ind i evalueringen af pædagoguddannelsen, som der tages hul på i 2019. Uddannelsen har i en årrække været udsat for massive nedskæringer, og det betyder desværre, at der er mindre tid til alt det, som kendetegner god uddannelse.

Det forpligter den enkelte studerende til at gribe alt det, som bliver tilbudt på uddannelsesstederne - både undervisning, læsning, studiesociale arrangementer og foredrag. Man får ikke en uddannelse - man tager den! ■

Meld dig ind på pls.dk og følg os på vores Facebook: PLS - Pædagogstuderendes Landssammenslutning

Formanden på facebook
Bliv ven med Benny Andersen

www.facebook.com/forbundsformand

PÆDAGOGISK MASSAGE
UDDANNELSE & GRUNDKURSUS

Styrk relation & selvopfattelse
gennem fordybelse & nærvær

Start 13|05|19 - se program - cfpm.dk

CENTER FOR PÆDAGOGISK MASSAGE ApS • V/Eirik Tollefsen
+45 2098 8247 • tollefsen@email.dk • www.cfpm.dk

LÆSERBREV

PKA og uansvarlige investeringer

Af *Vianne Seiero*

Det var med forbavselse og forargelse, at vi læste Danwatch's undersøgelse fra april 2018 af PKA's investeringer i 4 israelske banker, som aktivt finansierer ulovlige bosættelser på Vestbredden. Det drejer sig om 102 mio. kr. af vores opsparing.

Vi har henvendt os til PKA, som ikke har overblik over, hvordan de investerer vores penge. De har lovet at undersøge sagen.

Vi er en gruppe, som har besøgt palæstinensiske byer og bosættelser. Er ikke klar over, om de pågældende banker er involverede i de steder, som vi besøgte - men generelt er billedet det samme med diskrimination og undertrykkelse af palæstinensere og særrettigheder til israelere.

Vi besøgte bl.a. Hebron og blev vist rundt af en lokal guide. I de besatte områder var han som andre palæstinensere forment adgang eller skulle gennem en ydmygende visitation. Tungt bevæbnet militær er til stede over alt. Beboerne er blevet tvunget til at flytte, og alle butikker er

lukkede. I disse områder er der kun adgang for israelere.

Vi har talt med mennesker, som ikke turde forlade deres hjem af frygt for, at bosættere flyttede ind. Over markedsgaden har palæstinenserne beskyttet sig med kraftigt metalnet for at forhindre, at bosættere kaster affald ned på dem.

Ifølge markedsfolkene har der været eksempler på, at der er blevet hældt syre ned fra bosættelserne. Der er restriktioner mht. el, og der kan blive lukket for vandet på ubestemt tid. Dette gælder kun for palæstinensere på hele Vestbredden.

Landsbyen Beit Skaria er omgivet af bosættelser, og her har beboerne ført sag ved den israelske højesteret og fået medhold i, at området er deres. På trods af dette er bosættelserne beskyttet af militæret.

Der er her som mange andre steder anlagt en asfalteret vej, som udelukkende må benyttes af bosættere. Beboerne må ikke modtage besøg udefra, og børnene kommer ikke i skole pga. lange omveje og chikane fra militæret.

Man har inddraget en bygning, der fungerer som skole

og sundhedsklinik, med ringe forhold.

Jeg håber, at dette indlæg kan være med til at sikre, at PKA vil holde sig til ansvarlige investeringer.

Kære Vianne Seiero

Af *Benny Andersen*,
formand Socialpædagerne og
bestyrelsesmedlem i PKA

Det er en vigtig problemstilling, du rejser, og det er noget, vi tager alvorligt i PKA. Vi er helt enige i, at de ulovlige aktiviteter, der begrænser palæstinenserens frihed, er dybt kritisable. Når PKA ikke har udelukket investeringer i Israel generelt, er det fordi, at PKA ikke udelukker investeringer i enkelte lande, uden at der er en klar politisk tilkendegivelse, international sanktion eller embargo.

PKA har dog tidligere udelukket flere enkelte virksomheder, der opererer på Vestbredden og i Østjerusalem, og som bevidst bidrager til at overtrædelser af FN's konventioner om menneskerettigheder.

Vi følger principperne i FN's

Global Compact. Det vil sige, at PKA ikke investerer i virksomheder, der konsekvent og vedvarende bryder med FN's konventioner om mennesker- og arbejdstagerrettigheder, miljøforhold samt korruption. Det betyder, at hvis en virksomhed er direkte involveret i de aktiviteter, der begrænser palæstinenserens menneskerettigheder, så vil PKA ikke investere i den.

Det drejer sig blandt andet om virksomhederne Elbit og Magal Security Systems. Begge er leverandører af overvågningssystemer til den mur, som Israel har opført mellem Vestbredden og Israel. Overvågningssystemerne er specielt designet til muren, og leverandørerne er derfor særligt involveret.

Men at virksomhederne er til stede i et givent område eller land, er ikke nok til at udelukke dem fra PKA's investeringsunivers, medmindre der er nationale/internationale sanktioner eller handelsembargoer mod at investere i det pågældende område/land.

Vi vil dog undersøge, om de banker, du nævner, direkte er involveret i aktiviteter, der begrænser palæstinenserens menneskerettigheder. ■

ARRANGEMENTER I KREDSENE

ØSTJYLLAND

Generalforsamling i ledermellemlidersektionen

18. marts kl. 12:00-16:00

Scandic Aarhus City,
Østergade 10, 8000 Aarhus C.
Generalforsamlingen byder på beretning og leder-mellemlidersektionens fremtidige arbejde, valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter samt foredrag med Stine Bosse om at skabe balance i ledelse og bidrage til menneskelig velfærd. Tilmelding senest 4. marts

2019 enten via kredsens hjemmeside - oestjylland.sl.dk - under 'Arrangementer' eller på mail oestjylland@sl.dk

NORDJYLLAND

Seniorsektionens generalforsamling

Torsdag den 31. januar kl. 17:00

Socialpædagerne Nordjylland,
Skansevej 90b, 9400 Nørresundby,
mødelokale 2. sal. I forbindelse med generalforsamlingen kan

I også opleve Wiera Malamá Lorentzen - 'Mama Doc' - berette om sin liv og sine oplevelser som krigslæge. Læs mere om arrangementet og tilmeld dig på kredsens hjemmeside sl.dk/nordjylland. Tilmeldingsfrist den 24. januar.

Få ny socialpædagogisk viden!

December 2018 - marts 2019

Kunne du bruge et bud på, hvordan du bliver ved med at være en god socialpædagog? Overvejer du,

hvad fysisk aktivitet kan bruges til i socialpædagogiske tilbud? Vil du gerne finde ud af, hvordan borgerne reelt bliver ligeværdige aktører i den socialpædagogiske indsats? Trænger du til at blive rusket lidt i opfattelsen af, hvad det egentligt vil sige at arbejde opsøgende? Kunne du blive skarpere på, hvad det særlige er ved den pædagogiske opgave i voksen-handicappområdet? Så tilmeld dig et eller flere af vinterens faglige medlemsmøder i samarbejde med University College Nordjylland - på nordjylland.sl.dk

ANNONCE INFO

Annonceinformation vedrørende stillingsannoncer

Indlevering af stillingsannoncer

Stillingsannoncer til fagbladet Socialpædagogen skal være afleveret senest torsdag kl. 12 to uger før udgivelsesugen. Der kan forekomme en tidligere deadline, hvis der i produktionsperioden forekommer helligdage. Se produktionsplanen på socialpaedagogen.sl.dk

Stillingsannoncer sendes til annoncer@sl.dk

Priser (ekskl. moms)

Stillingsannoncer til print (kvartside): 4.300 kroner.

Stillingsannoncer til net og nyhedsbreve: 3.650 kroner.

Overholder materialet ikke Socialpædagogens annonceformater og kravspecifikationer, hjælper vi gerne med at tilrette dette efter aftale. Hertil vil en efterbehandling blive faktureret baseret på aftale og anvendt tid..

Formalia

For at en annonce skal opfylde formkravene, bør den indeholde følgende punkter:

- Arbejdsgivers navn
- Institutionen/arbejdsstedet
- Stillingsbetegnelse
- Arbejdstid
- Kvalifikationer/uddannelse
- Jobmiljø
- Ansættelsestidspunkt
- Løn- og ansættelsesvilkår
- Yderligere oplysninger
- Ansøgningsfrist

Ifølge aftale parterne imellem må ansøgningsfristen, hvis ikke ganske særlige forhold er til stede, ikke være mindre end 14 dage, jf. tjenestemandregulativet §5, stk. 3.

I henhold til Socialpædagogens vedtægter §5, stk. 3, har medlemmer af Socialpædagogenne pligt til at respektere de af Socialpædagogenne indgåede aftaler og overenskomster og de beslutninger, Socialpædagogenne træffer i faglige anliggender.

Der må ikke i annoncen anføres en ordlyd, der går ud på at kvalificerede ansøgere haves. En sådan tekst vil blive slettet af annoncen og annoncøren vil skriftligt blive underrettet herom.

Huskeliste ved stillingsskifte

Overgangen til et nyt lønsystem den 1. april 1998 betyder, at man skal være meget opmærksom på, hvad der sker med ens løn ved stillingsskift.

Hvis man ikke er opmærksom, kan man risikere at miste op til fire løntrin ved stillingsskift. For forstandere kan tabet blive endnu større.

Vi har derfor udarbejdet denne lille huskeliste til brug i forbindelse med stillingsskift.

- Undersøg hvad grundlønnen er for den stilling, du overvejer at søge – brug løntabellen.
- Undersøg om du har krav på centralt aftalt kvalifikationsløn i den stilling, du overvejer at søge – gælder kun basisstillinger.
- Undersøg om der lokalt på forhånd er aftalt funktionløn til den stilling du overvejer at søge – spørg i kredsen eller på institutionen.
- Undersøg om der lokalt på forhånd er aftalt kvalifikationsløn til den stilling, du overvejer at søge – spørg i kredsen eller på institutionen.
- Find dokumentation frem for tidligere beskæftigelse, deltagelse i kurser og efteruddannelse – kort sagt saml alt materiale, der kan danne udgangspunkt for kvalifikationsløn.
- Gør dig på forhånd klart, hvilken løn du ønsker i den nye stilling – og meddel det til institutionen i forbindelse med ansættelsessamtalen.
- Sig ikke din nuværende stilling op, før du skriftligt har garanti for en tilfredsstillende løn i den nye stilling.

Generelt skal det anbefales, at man forinden stillingsskift retter henvendelse til kredsen.

Uddannelseskrav

Socialpædagog (assistent), familiekonsulent, hjemmevejleder mv.

Pædagoger med eksamen fra et statsanerkendt seminarium, herunder omsorgsassistenten samt personer, der har gennemgået den socialpædagogiske uddannelse i Grønland, statsautoriserede barneplejersker, diakoner af den socialpædagogiske linie (fra Diakonhøjskolen i Aarhus), Rudolf Steiner uddannelsen (fra Marjattas Seminarium med det 4. teoriår, børnehaveseminarium i Gentofte Kommune, samt pædagoge-seminariet i Aarhus), andre uddannelser suppleret med diplomuddannelsen fra Danmarks Pædagogisk Universitet.

Værkstedsassistent

Relevant faglig uddannelse eller som til socialpædagog.

Faglærer

Relevant faglig uddannelse eller som til socialpædagog.

Lærer/overlærer

Uddannelse som folkeskolelærer. Der kan dog ansættes personer der har erhvervet særlige kvalifikationer til at undervise i de enkelte fag.

Afdelingsleder, stedfortræder for forstander/institutionsleder, forstander, institutionsleder

Som til socialpædagog, gerne suppleret med diplomuddannelse fra Danmarks Pædagogisk Universitet.

Forstander ved skolehjem / viceforstander:

Som til socialpædagog, gerne suppleret med diplomuddannelse fra Danmarks Pædagogisk Universitet eller uddannelse som folkeskolelærer.

HER SKAL DU HENVENDE DIG

KREDSE

BORNHOLM

Storegade 38, 3700 Rønne
Tlf. 7248 6650 – fax 7248 6660
bornholm@sl.dk
www.sl.dk/bornholm

Åbningstid: mandag lukket,
tirsdag-fredag 9.00-14.00.

Kredsformand: Bitten Sohn Thomsen.

Jobkonsulent: 7248 6964 / 7248 6960

LILLEBÆLT

Danmarksgade 16, 5000 Odense C
Tlf. 7248 6400 – fax 7248 6450
lillebaelt@sl.dk
www.sl.dk/lillebaelt

Åbningstid: mandag, tirsdag og onsdag
9.30-15.00 (middagslukket 12.30-13.00).
Torsdag 13.00-16.00. Fredag 9.30-13.00.

Kredsformand: Hanne Ellegaard.
Mobil: 4086 6854. Tlf. privat: 7282 2028.

Jobkonsulent: 7248 6957 / 7248 6955

MIDT- OG VESTJYLLAND

Birk Centerpark 4, 7400 Herning
Tlf. 7248 6200 – fax 7248 6220
midtogvestjylland@sl.dk
www.sl.dk/midtogvestjylland

Telefontid: mandag 9.00-15.00, tirsdag og
onsdag 9.00-13.00 og torsdag 12.00-16.00.
Personligt fremmøde gerne efter aftale

Kredsformand: Peter Sandkvist.
Mobil: 2045 2614.

Jobkonsulent: 7248 6946

MIDTSJÆLLAND

Jættevej 50, 1.tv., 4100 Ringsted
Tlf. 7248 6550 – Fax 7248 6570
midtsjaelland@sl.dk
www.sl.dk/midtsjaelland

Åbningstid: Mandag til torsdag 9.00-15.00,
lukket 12.00-12.30. Fredag 9.00-12.00.

Kredsformand: Jan Vium.

Jobkonsulent: 7248 6965

NORDJYLLAND

Skansevej 90B, 9400 Nørresundby
Tlf. 7248 6100 – fax 7248 6120
nordjylland@sl.dk
www.sl.dk/nordjylland

Åbningstid: Mandag, tirsdag og torsdag
9.00-15.00 (frokostlukket 12-12.30).
Onsdag og fredag 9.00-12.00.

Kredsformand: Peter S. Kristensen
Tlf. privat: 9883 8700.

Jobkonsulent: 7248 6944

NORDSJÆLLAND

Roskildevej 10B, st., 3400 Hillerød
Tlf. 7248 6600 – fax 7248 6620
nordsjaelland@sl.dk
www.sl.dk/nordsjaelland

Åbningstid: mandag, onsdag og torsdag
10.00-14.00, tirsdag 10.00-17.00,
fredag 10-12.

Kredsformand: Karen Holte.
Mobil: 2011 2507

Jobkonsulent: 7248 6964 / 7248 6960

STORKØBENHAVN

Hejrevej 43, 4., 2400 København NV
Tlf. 7248 6700 – fax 7248 6720
storkoebenhavn@sl.dk
www.sl.dk/storkoebenhavn

Åbningstid: Alle hverdage 9.00-12.00
samt torsdag tillige 12.30-15.30.

Kredsformand: Lars Petersen.
Mobil: 2217 9706.

Jobkonsulent: 7248 6964 / 7248 6960

STORSTRØM

Kæpgårdsvej 2A, 4840 Nr. Alslev
Tlf. 7248 6500 – fax 7248 6510
storstroem@sl.dk
www.sl.dk/storstrom

Åbningstid: mandag 12.30-15.00, tirsdag
og onsdag 9.00-12.00 og 12.30-15.00,
torsdag 12.30-16.00, fredag 9.00-12.00
og 12.30-14.00.

Kredsformand: Lisbeth Schou.

Jobkonsulent: 7248 6965

SYDJYLLAND

Randersvej 38, 6700 Esbjerg
Tlf. 7248 6250 – fax 7248 6280
sydjylland@sl.dk
www.sl.dk/sydjylland

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-14.00,
torsdag 12.00-16.00, fredag 9.00-12.00.

Bestil tid til samtale. Medlemmer i Sønder-
jylland kan også aftale møde i Rødekre.

Kredsformand: Finn Harald Rasmussen.
Mobil: 2230 6203.

Jobkonsulent: 7248 6954

ØSTJYLLAND

Søren Frichs Vej 42 C, 8230 Åbyhøj
Tlf. 7248 6300 – fax 7248 6350
oestjylland@sl.dk
www.sl.dk/oestjylland

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-14.00,
torsdag 12.00-16.00, fredag 9.00-13.00.

Kredsformand: Gert Landergren Due.

Jobkonsulent: 7248 6945

SOCIALPÆDAGOGERNES LANDSFORBUND

Post til A-kassen, efterløns-, medlems-
og arbejdsskadeteamet skal sendes til
forbundshuset. Post til kredsen skal
sendes til kredskontorets adresse.

Forbundshuset

Brolæggerstræde 9, 1211 København K
Tlf. 7248 6000 / fax 7248 6001
sl@sl.dk / www.sl.dk

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-15.00,
torsdag 9.00-17.00, fredag 9.00-13.00.

Giro: vedr. kontingent: 4 02 39 51

SOCIALPÆDAGOGERNES A-KASSE

Ved spørgsmål om arbejdsløshed og
dagpenge.

Hvis du ønsker at møde personligt frem
på et af vores A-kasse-kontorer, skal du
blot forinden ringe og aftale det med os.

Tlf. 7248 6010 / dagpenge@sl.dk

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-15.00,
torsdag 9.00-17.00, fredag 9.00-13.00.

Formand Michael Madsen

MEDLEMSTEAM

Ved spørgsmål om medlemskab,
kontingent og efterlønsbidrag.

Tlf. 7248 6030 / medlem@sl.dk

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-15.00,
torsdag 9.00-17.00, fredag 9.00-13.00.

Du er velkommen til at ringe. Men skriv,
hvis du vil meldes ind eller ud eller
overflyttes. Eller hvis du har ændringer i
navn og adresse eller ansættelsessted.
Husk at opgive dit personnummer.

ARBEJDSKADETEAM

Tlf. 7248 6040
arbejdsskade@sl.dk

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-15.00,
torsdag 9.00-17.00, fredag 9.00-13.00.

Se telefontider for de enkelte
konsulenter på www.sl.dk/arbejdsskade.

EFTERLØNSGRUPPE

Søren Frichs Vej 42 C, 8230 Åbyhøj
Tlf. 7248 6020 / fax 7248 6021
efterloen@sl.dk

Åbningstid: mandag-onsdag 9.00-15.00,
torsdag 9.00-17.00, fredag 9.00-13.00.

JOB- OG KARRIERE- RÅDGIVNINGEN

Telefon: 7248 6060
Åbningstid: Hver mandag kl 14-17
Gratis telefonisk rådgivning om job og
karriere for forbundets medlemmer.

ØVRIGE ADRESSER

FORRETNINGSUDVALG

Forbundsformand
Benny Andersen
Nørregade 12, 2. th, 9000 Aalborg
Mobil: 4055 0982. Hjem: 9835 0413

1. forbundsnæstformand
Marie Sonne
Borupvej 55, Svennerup, 4683 Rønnede
Mobil: 2210 1728. Hjem: 5671 1032

2. forbundsnæstformand
Verne Pedersen
Hadrupvej 10, 8350 Hundslund
Mobil: 4064 0344

Forbundskasserer
Michael Madsen
Solvangen 38, 6715 Esbjerg N
Mobil: 4093 4833

PRESSEKONTAKT

Presseansvarlig
Lise Møller Aarup
laa@sl.dk / mobil: 2423 5150

Enhedsleder for Kommunikation
Søren Lauridsen
sln@sl.dk / mobil: 2290 2023

SOCIALPÆDAGOGERNES KLAGENÆVN

Hvis du mener, at der er begået fejl
eller forsømmelser ved behandling af
din sag – enten i kredsen eller i forbun-
det – kan du få din klage behandlet af
klagenævnet. For at din sag kan blive
behandlet, skal du først have udnyttet
det interne klagesystem i Socialpæda-
gogerne.

Læs mere under www.sl.dk/om-os

PÆDAGOGSTUDERENDES LANDSSAMMENSLUTNING

Rosenvængets Allé 16, 3. sal,
2100 København Ø
Telefon: 3546 5880
www.p-l-s.dk

Åbningstid: mandag, tirsdag og torsdag
10.00-15.00.

PENSIONKASSEN

PKA A/S
Medlemsservice:
Tuborg Boulevard 3, 2900 Hellerup
Tlf. 3945 4540 – fax 3945 4546
pka@pka.dk / www.pka.dk

Åbningstid: mandag-torsdag 8.30-20.00,
fredag 9.00-15.00.

SORTERET MAGASINPOST. ID-NR. 41012
Socialpædagogernes Landsforbund, Brolæggerstræde 9, 1211 København K

NR. 01 / 2019 / UGE 3

FORBEREDELSE: Bamser, dukker, en narkosemaske - og en fiktiv operationsstue gjorde det muligt for socialpædagogerne Birgitte Klæmmensen og Kirsten Frandsen at forberede beboeren Ida på den operation, hun skulle gennemgå.

FOTO: LARS HOLM

RELATIONER: 'Jeg er meget optaget af spørgsmålet om, hvad jeg som fagprofessionel kan gøre for, at andre kan skabe en relation med hinanden', siger Anne Woergaard Mikkelsen, socialpædagog og leder af Café Ingeborg.

FOTO: HANNE LOOP

LIVSOVERGANGE: Det er sin sag at lægge arbejdet på hylden efter en lang karriere. Det mærkede 65-årige Birthe Esgaard Christensen, da hun trykkede 'send' på sin opsigelse. Men hun havde brug for tid til at stoppe op og fordybe sig i tanker om livet.

FOTO: MICHAEL DROST-HANSEN